

Sassemse Vogels

12 2015

Colofon

Doel & frequentie

Sassemse Vogels verschijnt één keer per jaar en is gevuld met artikelen die een goed beeld geven van wat er in dat jaar in Sassenheim aan vogels is waargenomen. De redactie streeft ernaar gewone, bijzondere, interessante en/of opmerkelijke vogelwaarnemingen in Sassenheim zo volledig mogelijk te documenteren. Dit betekent o.a. dat er ieder jaar een jaarlijst en een totaalijst wordt gepubliceerd van alle - bij de redactie bekende - in Sassenheim waargenomen vogelsoorten.

Foto omslag

Op de **omslag** van Sassemse Vogels 12 staat een **Bosriet-zanger** *Acrocephalus palustris* die op 10 mei op Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid door Hans van Stijn is gefotografeerd.

Tekeningen

De tekeningen van de **Krooneenden** *Netta rufina* en de **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* in deze Sassemse Vogels zijn gemaakt door Sarah Humphrey.

Beeldrecht

Alle foto's in dit jaarboekje zijn in het Sassemse vogelgebied gemaakt en het **beeldrecht** van deze foto's blijft bij de **fotografen**.

Beschrijving gebied

De Sassemse vogelgebieden tref je aan op het gebiedskaartje aan de binnenkant van de omslag.

Waarnemingen doorgeven

Waarnemingen in of vanuit het Sassemse vogelgebied kun je doorgeven op **www.waarneming.nl**, via een e-mail aan **Sassemsevogels@gmail.com** of als tweet aan **@Sassemsevogels**.

Contactgegevens

Sassemsevogels@gmail.com

@Sassemsevogels

Sassemsevogels

Inhoudsopgave

Van de redactie	2
2015 in vogelvlucht.....	3
Broedende roofvogels in Sassenheim, een inventarisatie	34
Tuinvogelen in Sassenheim.....	41
Een Ijslander in de Hemmeerpolder.....	45
Vogeltrek in Sassem in 2015	47
Het fenologieoverzicht.....	49
De Roodemolenpolder: door de gemeente bedreigd waardevol grasland	51
Een Ooievaar eet ook wel eens een Haas.....	55
Rommelhoek Oosthoutlaan: een verdwenen natuurgebiedje.....	56
Films uit het Sassemse vogelgebied	58
De Sassemse lijst 2015	59

Van de redactie

Een nieuw jaar en dus een nieuwe Sassemse Vogels, ditmaal over 2015. Het is de eerste Sassemse Vogels die volledig digitaal is omdat mijn vaste drukker niet meer beschikbaar is. Ik heb naar alternatieven gezocht en gevonden, maar daardoor verdubbelt de prijs van het boekje en dat vind ik het niet waard. Daarom nu een digitale Sassemse Vogels met daarin ook links naar filmpjes van Sassemse vogels. Ik ga wel verder met zoeken en laat dat - als ik iets gevonden heb - wel weten.

In 2015 zijn in Sassenheim 141 verschillende vogelsoorten waargenomen waaronder - voor het eerst - geen nieuwe soort voor de *SASSEMSE LIJST*. Maar niet getreurd, er zijn ook dit jaar weer veel mooie waarnemingen gedaan en mooie en bijzondere soorten gezien met daartussen de vijfde waarneming van Krooneenden (met voor het eerst een ♀), de vierde Grote Aalscholver, de derde en vierde Velduil, de tweede Glanskop en de tweede Kleine Vliegenvanger. Verder zijn ook Nonnetje, Zomertaling, Purperreiger, Kuifduiker, Rode Wouw, Smelleken, Zwarte Ruiters, Bosruiter, Zwartkopmeeuw, Geelpootmeeuw, Zwarte Mees, Beflijster en Blauwborst gezien. Over al deze waarnemingen kun je natuurlijk lezen in *2015 IN VOGELVLUCHT*.

Verder kun je in deze nieuwe Sassemse Vogels weer genieten van het tuinvogelen van Peter Brandsma en de route volgen van een ♂ IJslandse Grutto die door Wim van Yperen op de dijk van de Hemmeerpolder is gefotografeerd. Ik blijf het bijzonder vinden welke afstanden vogels in een jaar afleggen tussen hun broed- en overwinteringsgebied. Job de Ridder heeft ook dit najaar weer zijn min of meer vaste plek op de Oude Vuilnisbelt ingenomen en de vogeltrek gevolgd; het verslag hiervan kun je lezen in *VOGELTREK IN SASSEM IN 2015*. Dat Job vaker op pad is in het Sassemse vogelgebied, blijkt uit zijn korte fotoreportage op pagina 55 van een Ooievaar en een Haas: twee gewone soorten maar samen een bijzondere waarneming! Zoals in Sassemse Vogels II al is gemeld, is in 2014 in opdracht van de gemeente een werkteam bezig geweest met een toekomstvisie voor de Roodemolenpolder; in deze Sassemse Vogels kun je hiervan het wel en wee lezen. Natuurlijk ontbreken het *FENOLOGIEOVERZICHT* en de *SASSEMSE LIJST* niet in deze Sassemse Vogels. En wil je meer weten over de roofvogelbevolking van Sassenheim, lees dan de inventarisatie van broedende roofvogels.

Tenslotte nog dit: er is dit jaar dus ook geen DVD met filmpjes en foto's van Sassemse vogels. In *FILMS UIT HET SASSEMSE VOGELGEBIED* tref je links naar opnames die dit jaar in Sassenheim zijn gemaakt van o.a. Kuifduiker, Purperreiger, vier soorten roofvogels, Oeverloper, Tapuit, Blauwborst en Bosrietzanger. Al deze filmpjes staan op het Youtube kanaal van Sassemse Vogels en zijn in de tekst te herkennen aan een rode rechthoek. Klik op de rode rechthoek en de film wordt gestart.

Veel lees- en kijkplezier met deze nieuwe Sassemse Vogels!

Hans van Stijn, juli 2016

2015 in vogelvlucht

DOOR: HANS VAN STIJN

Dit jaar zijn er in het Sassemse vogelgebied weer veel vogels waargenomen verdeeld over 141 (onder)soorten. Welke soorten er zijn waargenomen en waar en wanneer deze vogels allemaal zijn gezien en/of gehoord, kun je hier lezen. Zoals gewoonlijk worden de waarnemingen per periode van twee maanden genoemd.

Januari en februari

De waarneming van 80 Toendrarietganzen die op 4 januari langs de Oude Vuilnisbelt vliegen, is in 2015 de enige waarneming in Sassenheim van deze soort. En dat is in lijn met de waarnemingen sinds 2010 en in tegenstelling tot de periode 2004-2009 wanneer er regelmatig Toendra's worden waargenomen met soms groepen tot 600 ex. Gelukkig zijn Kolganzen vaker in het Sassemse vogelgebied aanwezig zoals op 2 januari als 1100 Kolganzen bij de Oude Vuilnisbelt rondvliegen. Ruim twee weken later, op de 17^e, is het aantal ruim verdubbeld tot 2800 vogels. Niet alleen bij de Oude Vuilnisbelt zijn kolle te zien, ook in de Klinkenbergerpolder wordt deze soort waargenomen zoals op 22 januari als daar 200 ex ter plaatse zijn. Van Grote Canadese Ganzen komen er geregeld meldingen binnen zoals op 25 januari en 8 februari als er resp. 20 en 13 ex lopen in de Roodemolenpolder en langs de Derde Poellaan. Kleine Canadese Ganzen zijn veel zeldzamer in Sassenheim met tot nu toe pas één waarneming op 31 oktober 2011 van vier vogels in de Roodemolenpolder. Dit jaar volgt op 18 februari de tweede waarneming als zes vogels in de Mottigerpolder lopen. Of het door de zachte winter komt is niet bekend, maar er is slechts één waarneming van Brandganzen in januari en februari: op de laatste dag van februari zijn vier Brandganzen aanwezig in een weiland bij de Oude Vuilnisbelt! Drie dagen eerder dobberden 14 Bergeenden op het Norremeer.

8^e

De eerste (vijf) Tafeleenden worden op 13 januari vanaf de Klinkenbergerplas gemeld; ook op het Norremeer is deze mooie eend te zien met 1 ♂ en 2 ♀♀ op 4 februari. Op 23 februari zijn zowel op de kleine als de grote Klinkenbergerplas Kuifeenden te bewonderen met resp. 30 en 66 ex. Niet alleen op Nieuwjaarsdag ligt een Nonnetje op het Norremeer, ook op 25 februari is deze mooie soort hier te zien; het zijn de enige twee waarnemingen van het jaar. Brilduikers laten zich vaker zien met in januari vier waarnemingen: 1 ex op de 1^e en de 2^e, 4 ex op de 4^e en 2 ex op de 17^e. In februari volgen nog drie meldingen van 1 ex op de 18^e en van 2 ex op de 25^e en de 28^e. Normaliter zijn grote groepen Krakeenden te zien op de Klinkenbergerplas maar dat geldt niet voor 2015: de twee grootste groepen Krakeend zijn op 4 en 11 februari aanwezig op het Norremeer met resp. 174 en 124 ex. De 37 ex op de Klinkenbergerplas op 23 februari steken hier schamel bij af. Grote groepen Smienten zijn wel op beide plassen te zien met op 21 januari 3400 ex op de Klinkenbergerplas en 1300 ex op het Norremeer.

Sassemse Vogels

Op de 24^e schat een waarnemer dat er zo'n 10.000 Smienten op de Klinkenbergerplas liggen; ook al wijkt het werkelijke aantal hier bijvoorbeeld 20% van af, dan is het nog steeds een flink aantal vogels. Ook in februari zijn er veel Smienten op de Klinkenbergerplas aanwezig getuige de meldingen van 4200 ex op de 22^e, 2000 ex op de 23^e en 1100 ex op de 27^e. Op 24 januari worden 20 Slobeenden en 20 Wintertalingen geteld op de Klinkenbergerplas; drie dagen eerder zijn 45 Wintertalingen aanwezig op het Norremeer. De ♀ Rosse Stekelstaart die in december 2014 op de Klinkenbergerplas werd gemeld, is op Nieuwjaarsdag nog aanwezig.

Op 11 en 15 februari zijn stelletjes Patrijs te zien in de Mottigerpolder. De eerste Grote Zilverreigers van 2015 worden direct op Nieuwjaarsdag gemeld uit de Floris Schouten Vrouwenpolder noord, de Hellegatpolder en de Hemmeerpolder. De volgende dag worden er al 7 ex in het gebied gemeld waaronder 5 ex rond de Oude Vuilnisbelt. Op de 11^e vliegen zeven Grote Zilverreigers langs de Oude Vuilnisbelt waar tijdens de Grote Zilverreigertelling op 20 januari bij een gure ZO5 slechts 20 Grote Zilverreigers worden genoteerd. In januari en februari wordt deze soort verder gezien in de Floris Schouten Vrouwenpolder, de Hellegatpolder, de Hemmeerpolder en in het weiland tussen de A44 en de Kagerdreef. Op 4 januari lopen drie Ooievaars langs de Wasbeekerlaan en op 13 februari is één vogel aanwezig in het weiland achter de Kagerdreef. Een goede week later, op de 21e, vliegt een Ooievaar in westelijke richting over de Klinkenbergerplas. Het aantal Dodaarzen op deze plek is in januari en februari laag met een maximum van 8 ex op de laatste dag van februari. Op het Norremeer zijn soms wat meer Dodaarzen te zien zoals op 4 en 11 februari als daar tien, resp. elf Dodaarzen dobberen waaronder een groep van 6 ex. Ook de maximum aantallen Fuut op beide plassen is in vergelijking met andere jaren laag met 22 ex op de Klinkenbergerplas op 23 februari en 21 ex op het Norremeer op 25 februari. De afwezigheid van vorst zal hier vast debet aan zijn. Tussen de Dodaarzen en Futen op de Klinkenbergerplas wordt op 21 februari een Kuifduiker gevonden die de volgende dag nog ter plaatse is. Dit mooie fuutje is soms langdurig uit beeld, maar als je 'm ziet, is ie vaak prachtig te zien.

*Patrijs
in de Mottigerpolder
op 15 februari (© Sarah Humphrey)*

*Kuifduiker
op de Klinkenbergerplas
op 22 februari (© Hans van Stijn)*

Een Havik vliegt op 4 januari rond boven de Floris Schouten Vrouwenpolder noord waarna op de 17^e een vogel langs de Wasbeekerlaan wordt gezien. Op 18 februari wordt vanaf de Oude Vuilnisbelt een ex opgemerkt terwijl een week later twee Haviken langs het Norremeer zitten: 1 ex op een dijk en 1 ex op een paaltje. Een Sperwer vliegt op 17 januari langs de Oude Vuilnisbelt en op de 19e over de Klinkenbergerplas. Op de 25e zit er één op een schuurdak in de Mottigerpolder en op 2 februari jaagt een Sperwer bij de Klinkenbergerplas. Op 22 februari vliegen twee vogels boven de Parklaan en wordt een vogel boven de Rusthofflaan gezien. Aan het Groninger onderzoek naar kleurvariatie van Buizerds doen ook Sassemsse vogelaars mee. Meldingen van deze roofvogel worden voorzien van een code; #BUMOI is de code voor een hele donkere Buizerd en #BUMO7 staat voor een vrijwel witte Buizerd. Op 22 februari vliegen zeven Buizerds over het centrum waartussen de waarnemer 2 #BUMOI, 2 #BUMO2, 1 #BUMO3 en 1 #BUMO4 ziet. Drie dagen later zijn twee Buizerds aanwezig bij de Oude Vuilnisbelt: 1 #BUMO2 en 1 #BUMO3. Dit is ook de plek waar op 13 januari een Slechtvalk wordt opgemerkt. Op 21 januari zit een Slechtvalk op de grond langs het pad in de Kooipolder; mogelijk opgeschrikt door de waarnemer vliegt de valk op en verdwijnt achter de Eendenkooi uit beeld. Op 11 februari is vanaf de Oude Vuilnisbelt een Slechtvalk te zien die op een molenwiek in één van de omringende polders zit.

Op 17 januari zijn de eerste Scholeksters ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt, maar pas in de tweede helft van februari worden hier meer dan 100 vogels geteld met o.a. 430 Scholeksters op de 25e (200 ex ter plaatse en 230 ex rondvliegend) en 310 rondvliegende vogels op de 28^e. Op 2 januari vliegen 20 Goudplevieren langs de Oude Vuilnisbelt waarna op 21 januari 15 vogels in de Hemmeerpolder staan. Ook op 2 januari vliegen 600 Kieviten langs de Oude Vuilnisbelt; op 21 januari zijn 300 ex ter plaatse in de Kooipolder en 350 ex in de Hemmeerpolder. Verrassend is de melding op 17 januari van een Witgat die aanwezig is bij Sportpark De Roodemolen. Halverwege februari zitten vier Watersnippen in een met stro ingestoken bollenperceel in de Mottigerpolder.

Aan het einde van de middag op 2 januari kleurt het Norremeer vrijwel wit: er liggen 3300 Kokmeeuwen die het meer als slaappleats gebruiken. Ook op 17 januari zijn er aardig wat Kokmeeuwen hier te zien (2500 ex). Op de 2^e kleurt niet alleen het Norremeer wit, ook de Hemmeerpolder ziet wit van de vele Stormmeeuwen die er foerageren (800 ex). De eerste Kleine Mantelmeeuwen van het jaar staan op 25 februari op de dijk van de Hemmeerpolder. Tussen de vele Kokmeeuwen op de 17^e liggen ook 450 Zilvermeeuwen, 1 adulte Geelpootmeeuw en 32 Grote Mantelmeeuwen. Dit is niet het maximum van deze laatste soort dit jaar want dat wordt al op 2 januari behaald als 98 (vooral adulte) Grote Mantelmeeuwen op het Norremeer liggen.

Als een waarnemer op 28 februari tegen 8.00 uur het uitkijkpunt van de Oude Vuilnisbelt oploopt, vliegt een Ijsvogel op vanaf de kantbeschoeiing en vliegt roepend laag over het water weg. Van een andere kleurige vogel, de Groene Specht, zijn in januari en februari meer waarnemingen: op 6 januari in Polder de Bonte Kriel, op 11 januari langs de Rusthofflaan, op 12 februari in Park Rusthoff, op 22 februari langs de Rusthofflaan en op 28 februari langs de Parklaan. Een forse groep van 35 Halsbandparkieten is op 25 januari ter plaatse in Park Rusthoff waar ruim een maand later een Port-Lincolnparkiet wordt gezien die met wat Halsbandparkieten optrekt. Een Goudhaantje wordt op 17 februari gezien in een tuin aan de Rusthofflaan en op 27 februari wordt er één opgemerkt bij de Klinkenbergerplas. Verrassend is de vondst op 17 januari van een overwinterende Tjiftjaf in een tuin aan de Rusthofflaan. Het is niet de eerste januariwaarneming van deze soort, zowel op 6 januari 2001 als op 14 januari 2007 is een Tjiftjaf op de Oude Vuilnisbelt waargenomen. Op 13 februari wordt een vogel gefotografeerd in een tuin aan de Knorrenburg; op de eerste foto's is de vogel nogal gelig en wordt aan een extreem vroege Fitis gedacht. Andere foto's laten echter duidelijk een Tjiftjaf zien, zeer waarschijnlijk een overwinterende vogel.

Zoals gewoonlijk komen meldingen van Boomklevers uit Park Rusthoff met solisten op Nieuwjaarsdag en 11 februari en een duo op 27 februari. Op 17 januari foerageren 400 Spreeuwen in de Hemmeerpolder en op de 21^e is het dubbele aantal ter plaatse in de

♂ en ♀ Krooneend
(© Sarah Humphrey)

Lepelaar
bij Kooivreugd
op 25 april (© Hans van Stijn)

Floris Schouten Vrouwenpolder noord waar ze zich langzaam door de polder verplaatsen. Er zijn deze winterperiode nauwelijks lijsters als Koperwiek en Kramsvogel in het gebied aanwezig; de groep van 35 Koperwieken die op 5 januari over de Mottigerpolder vliegt, is de grootste doorgegeven groep. Grote Gele Kwikstaarten worden op 17 januari gehoord boven Sportpark De Roodemolen en op 7 februari boven het Kerkplein middenin het dorp. Op 21 januari zijn 20 Graspiepers te zien in de Kooipolder en op 18 februari zit een ♂ Rietgors op een hek bij de Oude Vuilnisbelt.

Maart en april

Op 3 maart vliegt aan het begin van de avond een paartje Zwarte Zwaan langs de Oude Vuilnisbelt. Ook komt een mooie groep van 3200 Kolganzen voorbij, even later gevolgd door 32 Brandganzen, de grootste groep van de eerste maanden van het jaar en dat is wel eens anders geweest (o.a. 6100 ex op 20 januari 2010). Er zijn op en rond het Norremeer geregeld Bergeenden te zien met o.a. 14 vogels op 25 maart. Een aangename verrassing is het paartje Krooneend dat op een zonnige en vrijwel windstille 11 maart op het Norremeer landt en daar een tijdje blijft. Het is de eerste waarneming van deze soort op het Norremeer, de eerste waarneming van een ♀ Krooneend en een paartje in Sassenheim. Eerdere waarnemingen van deze bijzondere eend komen allemaal van de Klinkenbergerplas waar drie keer één ♂ en één keer twee ♂♂ zijn gezien. Op dezelfde mooie 11 maart liggen ook 67 Kuifeenden op het Norremeer en vliegen zo'n 130 Krakeenden rond. Er zijn dan geen Brilduikers meer aanwezig; eerder in de maand zijn ze er nog wel met een ♀ op de 3e, de 6e en 8e en een ♂ op de 7e. Begin maart liggen nog bijna 1000 Smienten op de Klinkenbergerplas maar daarna neemt het aantal snel af tot 100 ex begin april. Ook op 22 maart is het lekker weer (zon en O2) en is in het gebied opnieuw een mooie eend te zien: een ♂ Zomertaling zwemt samen met 2 ♂♂ Wintertaling in een smal slootje in de Kooipolder. Hier baltsen een paar dagen later verschillende paartjes Wintertaling.

♂ **Bruine Kiekendief**
bij de Oude Vuilnisbelt
op 23 april (© Hans van Stijn)

Een koppel Patrijzen wordt op 11 maart gezien in de Roodemolenpolder en op 23 maart in de Mottigerpolder. In april komen de waarnemingen van deze soort alleen nog uit de Mottigerpolder waar koppels op 6, 19 en 22 april worden gezien. Tijdens de Grote Zilverreigertelling vanaf de Oude Vuilnisbelt op 3 maart worden 35 vogels genoteerd: de eerste verschijnt om 18.20 uur en de laatste vogel valt om 18.50 uur in op een voorverzamelplaats in het riet. Tien minuten later vliegt de groep reigers op en landt een stukje verderop in bomen. In maart zijn er verder nog meldingen van Grote Zilverreigers uit de Bijdorpstraat, de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en zuid, de Hemmeerpolder en de Kooipolder. In april volgen nog waarnemingen van solitaire vogels uit de Hellegatspolder op de 2e en 5e en uit de Beekpolder op de 6e. Op 5 april wordt nog een telling uitgevoerd maar die levert geen enkele Grote Zilverreiger op. In maart wordt slechts één Ooievaar gemeld: op de 13e vliegt een vogel over de Parklaan. In april zijn er zeven waarnemingen: op de 10e 1 ex in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en 1 ex over de Parklaan, op de 12e 2 ex ter plaatse in Park Rusthoff en 2 ex cirkelend boven de Rusthofflaan, op de 23e 1 ex over de Kooipolder en op de 24^e 1 ex over de Kooipolder en de Bijdorpstraat.

Het duurt tot 28 maart voordat de eerste Lepelaar van 2015 in Sassenheim wordt gezien: in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord foerageren twee vogels in een slootje. Gelukkig zijn er in april meer waarnemingen van deze mooie vogel met aparte snavel, vrijwel allemaal rondom de Oude Vuilnisbelt met o.a. 5 langsvliegende ex op de 10e. Op de 19e loopt een Lepelaar in een weiland langs de Derde Poellaan, terwijl op de 24e drie Lepelaars langs de Oude Vuilnisbelt vliegen en één vogel voor Kooivreugd loopt. Ook op 25, 26 en 27 april zijn hier steeds Lepelaars te zien met op de 27e een duo over de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en een solist over de Oude Vuilnisbelt. Is het beeld voor de Dodaars in maart en april op de Klinkenbergerplas nog slechter dan in de eerste twee maanden van het jaar (nu acht meldingen met een maximum van 2 ex), op het Norremeer zijn beduidend meer Dodaarzen te zien met o.a. 15 ex op 16 en 25 maart. Op de 22e zijn 's ochtends 16 ex en aan het einde van de middag zelfs 21 ex ter plaatse waaronder groepen van 7 en 11 ex. Op 5 april dobberen nog steeds twaalf Dodaarzen rond op het Norremeer. De laatste melding van het voorjaar komt op 13 april vanaf de kleine Klinkenbergerplas waar nog één Dodaars aanwezig is. Op beide plassen zijn in deze maanden ook nog Futen te zien met o.a. 18 ex op 7 maart op het Norremeer en 12 ex op 3 april op de Klinkenbergerplas.

Aan het einde van vrijdagmiddag 10 april vliegt een Rode Wouw in noordelijke richting over de Hoofdstraat, juist op het moment dat een vogelaar bij een Italiaans restaurant een maaltijd ophaalt. De eerste Bruine Kiekendief van het jaar, een ♀, vliegt op 11 maart samen met een Sperwer en een Buizerd rond bij de Oude Vuilnisbelt. Een goede week later laat de volgende bruine kiek zich pas zien: het is een ♂ die op de 19^e op dezelfde plek rondvliegt. De derde Bruine Kiekendief van maart, opnieuw een ♂, vliegt een dag later over de Klinkenberg. Daarna zijn er geen meldingen meer in maart. Op 2 april jaagt een ♂ Bruine Kiekendief in de Hellegatspolder en op 4 april is een paartje aanwezig bij een nestlocatie in de Kooipolder. De volgende dag is een paartje te zien bij de nestlocatie nabij Jachthaven Jonkman en zijn 's avonds vanaf de Oude Vuilnisbelt 3 ♂♂ en 1 ♀ te zien.

Sassemse Vogels

Op vrijdagavond 10 april jaagt een ♂ bij de Wasbeekerlaan en tellen vogelaars vanaf de Oude Vuilnisbelt drie paartjes Bruine Kiekendief. Dit aantal wordt zondag 12 april rond het middaguur verbeterd als er 3 ♂♂ en 4 ♀♀ te zien zijn. In de tweede helft van april zijn aan de oostkant van het dorp dagelijks meerdere bruine kiekken te zien, zeer waarschijnlijk allen lokale broedvogels.

Haviken worden hier ook gemeld met 1 ex op 11 maart, een paartje en 1 ♀ op 5 april en weer 1 ex op 23 april. In maart zijn er waarnemingen van Sperwers boven de Parklaan (1 ex op de 3^e, 11^e en 20^e), bij de Oude Vuilnisbelt (2 ex op de 6^e en 1 ex op de 11^e), boven de Menneweg (1 ex op de 22^e) en boven de Rusthofflaan (1 ex op de 27^e). In april wordt in het gebied gezocht naar broedende Sperwers en dat levert succes op in de Beekpolder waar op de 6^e een paartje aanwezig is; een derde Sperwer vliegt even later boven de Mottigerpolder. Een dag later worden solitaire Sperwers gemeld bij de ruïne en boven de Rusthofflaan waar ook op de 9^e en de 10^e een exemplaar wordt opgemerkt. Op 11 april jaagt een ♀ Sperwer nabij het bekende broedbosje in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid op Gaaien en op 12 en 13 april vliegt een Sperwer over de Rusthofflaan. Op de 16^e zit een vogel aan de rand van het park waarna op de 24e de laatste meldingen van deze kleine roofvogel in april komen vanaf de Rusthofflaan (1 ex) en van de Oude Vuilnisbelt waar een ♀ Sperwer langsvliegt richting de Hemmeerpolder.

Op 3 maart zit een vrijwel witte Buizerd (BUMO#7) op een schuur in de Kooipolder; het is één van de vier Buizerds die dan vanaf de Oude Vuilnisbelt zijn te zien. Dit aantal wordt verviervoudigd op 11 maart als maar liefst 16 Buizerds aan deze kant van het dorp te zien zijn. Het is die dag heerlijk rustig weer met zon en nauwelijks wind en veel thermiekende Buizerds in de lucht. Begin april wordt er in het gebied naar buizerdnesten gezocht en worden twee nestlocaties gevonden: de bekende uit 2014 en een nieuwe. In maart en april zijn op twee plekken baltsende paartjes Torenvalk te zien waarvan één vogel soms ook in/op een nestkast zit; ook hier een bekende en een nieuwe plek. De waarnemingen op 24 en 28 april van overvliegende Boomvalken boven de Rusthofflaan doen de hoop leven dat

ook dit jaar weer Boomvalken in Park Rusthoff gaan broeden. Een ♀ Slechtvalk vliegt op een gure 22 maart langs de Oude Vuilnisbelt; drie dagen later is vanaf dezelfde plek een ♂ Slechtvalk te zien die op een molenwiek zit. De laatste Slechtvalk van het voorjaar is op 14 april te zien vanaf Sportpark De Roodemolen.

In de rietkraag langs het Norremeer scharrelt op 11 maart een Waterral. Kluten worden op 14, 17, 24 en 25 vanaf de Oude Vuilnisbelt waargenomen met twee keer een duo, één keer een kwartet (op de 17e) en één keer een solist. In de eerste helft van maart zijn in de noordoosthoek van de Hemmeerpolder nog regelmatig grote groepen van 300+ Scholkesters aanwezig. Vanaf de Oude Vuilnisbelt worden op 7 maart 25 Goudplevieren geteld terwijl hier vier dagen later elf vogels langsvliegen; de waarnemer meldt die dag ook 400 Kieviten. Dit is ook de plek dit voorjaar waar de meeste waarnemingen van Kleine Plevieren vandaan komen; op 24 en 25 april vliegen 2 ex hier rond. Overtrekkende Regenwulpen worden vanaf de Oude Vuilnisbelt gemeld op 24 (2 ex) en 27 (5 ex) april. De grootste groep Grutto's ter plaatse in de Hemmeerpolder bestaat dit jaar uit slechts 91 vogels (7 maart). Zeker in maart zijn hier wel altijd Grutto's te zien maar de aantallen blijven helaas laag. Tussen de Grutto's lopen ook geregeld vogels van de IJslandse ondersoort zoals op 1, 3, 22 en 25 maart en op 5 en 10 april. Enkele van de vogels zijn geringd zoals de ♂ die op 10 april wordt gefotografeerd. De vogel is op 5 augustus 2009 in Suffolk, Engeland, geringd en is sindsdien regelmatig (ook in Nederland) opgemerkt.

Het is een goed voorjaar voor de Bonte Strandloper met zes waarnemingen waarvan twee in maart en vier in april. Op 6 maart vliegt een Bonte Strandloper langs de Oude Vuilnisbelt en op de 22e vliegen vier vogels laag over het Norremeer. Op 2 april is er één ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt terwijl op zondagavond 5 april twee bontjes in noordelijke richting over het Norremeer vliegen. Aan het einde van de middag op 13 en 14 april vliegen 1 resp. 2 ex langs de Oude Vuilnisbelt. Ook Oeverlopers worden in april vanaf deze plek gemeld met 1 ex op de 25^e en 2 ex op de 27^e.

Sassemse Vogels

Twee Witgatten vliegen op 9 april langs de Oude Vuilnisbelt en op 17 april wordt boven het Norremeer een Zwarte Ruiter opgemerkt. De enige Groenpootruiter van het jaar loopt aan het einde van de middag op 14 april in de Kooipolder. Het is voor het eerst sinds 2002 dat in het Sassemse vogelgebied slechts één waarneming van deze steltloper wordt doorgegeven. Een andere Tringa, de Tureluur, wordt wel regelmatig gemeld met o.a. 11 ex op 11 maart op de dijk van de Hemmeerpolder. De eerste Houtsnip sinds 19 oktober 2013 steekt op 30 maart lopend (!!) de Parklaan over, kruipt onder een poort door een tuin in en laat zich daar tot op een meter benaderen. Watersnippen laten zich zien op 11 maart in de Hemmeerpolder, op 12 april op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid en op 13 april bij de Oude Vuilnisbelt.

De eerste Visdief van het jaar vliegt nogal verrassend op 12 april boven de Rusthofflaan! Op de 14^e zijn twee vogels te bewonderen boven het Norremeer, op de 19^e vliegen er vijf over de Bijdorpstraat en op de 22^e vliegen er twee mee met een fietsster in de Mottigerpolder. Zaterdagmiddag 29 maart trekt een met mest geïnjecteerd perceel in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord aardig wat meeuwen aan waaronder zeker 400 Kokmeeuwen. Aan het begin van de maand, op de 3e, liggen aan het begin van de avond bijna 500 Zilvermeeuwen op het Norremeer. Op 26 april roept de eerste Koekoek van 2015 bij de Oude Vuilnisbelt en drie dagen later zit er één op paaltjes langs de Kooipolder en vangt regelmatig een rups. Aan de rand van het dorp liggen op 5 april onder een roestplaats van Ransuilen veel braakballen, helaas zit er geen uil in de boom. Op vrijwel dezelfde plek is op 24 en 29 april wel een Ransuil te bewonderen. Een dag later wordt langs de A44 bij het Postviaduct een dode Ransuil gevonden; de vogel is een dag eerder vanuit een auto opgemerkt. Van een andere uilensoort, de Velduil, wordt op 11 maart de derde waarneming ooit in Sassenheim gedaan: een vogel vliegt aan het begin van de avond rond bij de Oude Vuilnisbelt en zit daarna een tijdje op een paaltje langs het Norremeer.

Rond het middaguur op 17 april vliegt de eerste Gierzwaluw van 2015 langs de Oude Vuilnisbelt. Het duurt dan bijna nog een week voordat deze zomergast ook boven het dorp wordt gezien. Een IJsvogel is op 5 april ter plaatse bij de Kaagbrug en op 6 maart roept een Groene Specht bij de kerk aan de Julianalaan. Twee dagen later is er één ter plaatse in Park Rusthoff en ook op 11, 14 en 15 maart wordt een Groene Specht in Park Rusthoff gesignaleerd. Op 19 maart roept een vogel langs de Teijlingerlaan en op 17 en 23 maart is in een tuin aan de Parklaan een Groene Specht te horen vanuit Park Rusthoff. Ook in april zijn er veel meldingen van deze soort uit Park Rusthoff. Maar niet alleen daar wordt deze lachende specht gehoord, ook op

dode Ransuil
bij het Postviaduct
op 30 april (© Hans van Stijn)

Grasmus
bij de Klinkenbergerplas
op 24 april (© Hans van Stijn)

de begraafplaats van de Hervormde Kerk, bij Huis ter Leede, langs de Kagersingel, bij de Klinkenbergerplas, in de Mottigerpolder en in de Westerstraat. Op 8 maart is een Vuurgoudhaan aanwezig in het struikgewas in een tuin aan de Rusthofflaan. De Port-Lincolnparkiet die eind februari in Park Rusthoff is waargenomen, laat zich ook in maart en april zien met niet alleen meldingen in Park Rusthoff maar ook van de Kagersingel. Een Oostelijke Kauw foerageert op 23 april in de wegberm van de Narcissenlaan en drie Veldleeuweriken zingen op 6 april in de Mottigerpolder. Twee Oeverzwaluwen vliegen op 24 april langs de Oude Vuilnisbelt waar bijna drie weken eerder op de 5^e de eerste Boerenzwaluwen van het jaar worden gemeld. De eerste Huiszwaluw van 2015 vliegt op 17 april boven de Floris Schouten Vrouwenpolder noord.

Maart en april zijn de maanden met veel fenologische waarnemingen, zoals van de Tjiftjaf en de Fitis met de eerste zingende Tjiftjaf op 10 maart in Park Rusthoff en de eerste Fitis exact een maand later bij de kleine Klinkenbergerplas. Het duurt tot 20 maart voordat de Tjiftjaf op veel meer plaatsen in het dorp te horen is dan alleen in Park Rusthoff. In maart en april wordt deze kleine zangvogel verspreid over het hele gebied waargenomen met meldingen uit de Beekpolder, de Derde Poellaan, de Eendenkooi, de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en zuid, Huis ter Leede, de Ijsbaan, Jachthaven Jonkman, de Kaagbrug, de Kagerdreef, de Klinkenberg, de Klinkenbergerplas, de Klinkenbergerpolder, het Mennepark, het Oude Zwembad, de Parklaan, Park Rusthoff, de Teijlengerlaan, de Ter Leedelaan, de Warmonderdam, de Wasbeekerlaan en de Zuidelijke Randweg Oosthout. De Fitis is, zoals te verwachten valt, veel minder in Sassenheim aanwezig met in deze twee maanden nog slechts zes waarnemingen van de Eendenkooi, de Floris Schouten Vrouwenpolder noord, het NS-station, de Rusthofflaan, het Ter Wegenpark en de Zuidelijke Randweg Oosthout. Ook de Braamsluiers, Grasmussen, Tuinfluiters en Zwartkoppen melden zich in april weer in het gebied met de eerste Braamsluiper op de 24^e op de Klinkenberg, de eerste Grasmus op de 20^e bij de Klinkenbergerplas, de eerste Tuinfluiters op de 25^e op de Kagerweide en bij Huis ter Leede en de eerste Zwartkop op de 12^e bij de Kaagbrug, het Oude Zwembad en langs de Parklaan.

Beflijster
bij Kooivreugd
op 19 april (© Sarah Humphrey)

Op 26 en 30 april zijn er ook meldingen van Braamsluipers vanaf de Klinkenbergerplas, de Klinkenbergerpolder en Sportpark De Roodemolen. Grasmussen zijn in de laatste tien dagen van de maand te horen en/of zien in de Klinkenbergerpolder, op de hoek van de Menneweg en de Parklaan, bij het NS-station, bij het Postviaduct en bij het Tennispark. Samen met de Braamsluiper is de Tuinfluiter de minst algemene soort van deze vier zangvogels. Er zijn in april nog meldingen van Tuinfluiters op de 26^e op Sportpark De Roodemolen en de Warmonderdam en op de 28^e vanaf de Klinkenbergerplas. De meest algemene van dit kwartet is de Zwartkop met meldingen op de 13^e uit de Klinkenbergerpolder, op de 19^e uit de Eendenkooi en op de 25^e langs de Derde Poellaan, bij Huis ter Leede, bij Jachthaven Jonkman, vanaf de Kagerweide en in de Saturnusstraat (de laatste twee tijdens het MUS-en). Een dag later zingt een Zwartkop op Sportpark De Roodemolen (ook tijdens het MUS-en) en bij de Klinkenbergerplas. Op die dag klinkt bij de Klinkenbergerplas ook voor het eerst dit jaar het bekende getjurk van een Kleine Karekiet; twee dagen later, op de 28e, is hier opnieuw een Kleine Karekiet te horen. De Rietzanger is in het Sassenmse vogelgebied altijd eerder dan de Kleine Karekiet aanwezig en dat geldt ook dit jaar met de eerste meldingen op zondag 19 april uit de Hellegatspolder en langs het Norremeer. Op de 24e is er één te horen vanaf de Oude Vuilnisbelt terwijl een dag later er weer twee meldingen zijn: bij Jachthaven Jonkman en bij de Oude Vuilnisbelt. Ook op zondag 26 april zijn er twee waarnemingen van een Rietzanger, ditmaal van Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid en de Klinkenbergerplas.

Zoals gewoonlijk komen vrijwel alle meldingen van Boomklevers uit Park Rusthoff met in maart waarnemingen op de 3^e en 27^e en in april op de 5^e en de 10^e waarbij de waarneming op de 5^e twee vogels betreft. Op 29 maart zit een Boomklever in een tuin langs de Rusthofflaan terwijl een Boomklever op 12 april aanwezig is in de tuin van Huis ter Leede. De Beflijster is een graag geziene gast in het gebied met vrijwel alleen waarnemingen in april en dat geldt ook voor 2015. Op de 11^e zit een ♂ 's ochtends in een boom op de Oude Vuilnisbelt en vliegt na korte tijd de Hemmeerpolder in waar de vogel even in een boom zit. Dan vliegt de Beflijster over de Oude Vuilnisbelt naar de Eendenkooi vanwaar

hij, na een korte stop, hard naar het noorden doorvliegt. Op de 19^e is opnieuw een ♂ Beflijster in Sassenheim te bewonderen als een vogel tussen de schapen op de dijk tegen het Norremeer scharrelt; zowel vanaf Kooivreugd als de Oude Vuilnisbelt is de Beflijster goed te zien. In maart en april zijn er nog een paar waarnemingen van Kramsvogels met de laatste op 23 april over Sportpark De Roodemolen. Een zingende ♂ Blauwborst wordt op dinsdagochtend 7 april ontdekt bij de kleine Klinkenbergerplas; de vogel laat zich ook even kort zien. In de rest van de maand wordt op deze plek regelmatig deze soort gemeld met op de 24e zelfs twee vogels. De enige Zwarte Roodstaart van het jaar zingt op 26 april op een gebouw op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid; dit is dé plek voor deze soort in Sassenheim waar dit jaar helaas geen andere waarnemingen meer vandaan komen. Net als in 2014 wordt er dit voorjaar geen Paapje in Sassenheim gezien. Gelukkig zijn er wel meldingen van Tapuiten met de eerste op 14 april in een weiland bij de Oude Vuilnisbelt. Vijf dagen later is er één ter plaatse bij Kooivreugd en weer vier dagen later rent een Tapuit door de Kooipolder. Op 25 april zijn twee vogels ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt terwijl op de 27e daar nog één Tapuit wordt waargenomen. Ook op de 27e vliegt een Ringmus over de Oude Vuilnisbelt; het is één van de slechts twee meldingen van deze soort dit jaar.

Zowel op 13, 14 als op 15 april is een ♂ Engelse Kwikstaart aanwezig in de Kooipolder; de vogel is vaak in het gezelschap van enkele Gele Kwikstaarten en valt door z'n fel gele kleur direct op. Op de 16e wordt er nog één gemeld vanuit de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en op de 27e wordt een Engelse Kwikstaart langs de Eikenhorstlaan gezien. Gele Kwikstaarten zijn vanaf 9 april weer in het gebied aanwezig (1 ex in de Mottigerpolder) met o.a. waarnemingen op de 13e bij Kooivreugd, op de 14e bij de Oude Vuilnisbelt, op de 15^e in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord, op de 24^e in de Hemmeerpolder, op de Klinkenberg en over de Parklaan en op de 26^e bij de Klinkenbergerplas. Op de 24^e vliegen 's ochtends ook nog 21 ex in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt. Van de winterse variant van de Gele Kwikstaart, de Grote Gele Kwikstaart, zijn in maart nog vijf meldingen: op de 4^e en 8^e in de Kooipolder, op de 15^e in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en over de Parklaan en op de 17^e over een tuin aan de Parklaan.

Sassemse Vogels

De eerste (vier) Witte Kwikstaarten lopen op 4 maart in de Kooipolder waar op de 8^e nog steeds 4 ex lopen; op vrijwel hetzelfde tijdstip loopt ook nog 1 ex in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord. Diezelfde dag worden in de Mottigerpolder drie Witte Kwikstaarten gezien. Op woensdag 11 maart vliegen drie Witte Kwikken langs de Oude Vuilnisbelt en is een groep van 22 vogels ter plaatse in de Kooipolder; een dag later is de groep geslonken tot 16 ex. Op vrijdag de 13e vliegt een Witte Kwikstaart over de Parklaan waarna op de 22e nog zes vogels in de Kooipolder rondlopen. De eerste Rouwkwikstaart van het jaar is een ♂ die op 6 maart bij de Oude Vuilnisbelt loopt. Op de 11e is er één aanwezig in de grote groep Witte Kwikken in de Kooipolder waar een dag later nog steeds één ♂ Rouwkwikstaart foerageert. Op zondag 22 maart zoekt een ♀ Rouwkwik met zes Witte Kwikken voedsel in de drassige weilanden van de Kooipolder. Een zingende Boompieper is op 24 april 's ochtends kort aanwezig op de Oude Vuilnisbelt en groepjes Kneu worden in april gemeld vanaf de Eikenhorstlaan, de Klinkenberg en de Mottigerpolder. Twee Rietgorzen zitten op 8 maart op een hek in de Kooipolder en een derde vogel zingt die ochtend in de rietkraag langs het Norremeer. Ook op de 11e zijn aan deze kant van het dorp drie Rietgorzen aanwezig, in de rest van maart en in april betreffen de meldingen (vanaf Jachthaven Jonkman, de Klinkenbergerplas of het Norremeer) altijd één of twee vogels.

Mei en juni

De grootste groep Brandganzen van het jaar, 200 ex, vliegt 's ochtends op Bevrijdingsdag in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt. Bergeenden worden ook in mei en juni regelmatig aan de oostkant van het dorp gemeld. Bijzonder is de melding van twee Bergeenden die op woensdag 20 mei over de Narcissenlaan richting de sporthal lopen en zich niets van mensen en verkeer aan lijken te trekken. Begin mei wordt een paar keer in een slootje in de Hemmeerpolder een ♀ Zomertaling gezien, een mogelijk broedgeval. Ook in juni is er een waarneming van deze steeds zeldzamer wordende eend: op de 10^e is een ♂ aanwezig in een slootje langs de Derde Poellaan. Op 2 mei zijn twee paartjes Patrijs aanwezig in de Mottigerpolder waar drie dagen later weer een paartje wordt gezien. Ooievaars worden in mei en juni niet alleen vanaf de Oude Vuilnisbelt doorgegeven, ook op andere plekken in het gebied is deze soort te zien met overvliegende vogels boven de Bijdorpstraat, de Floris Schouten Vrouwenpolder, de Kagersingel, de Menneweg, de Mottigerpolder, het NS-station, de Parklaan en de Rusthofflaan. Op 5 en 27 juni staan Ooievaars op het ooievaarsnest in Park Rusthoff en op de 27e cirkelen zes Ooievaars boven het NS-station. Op 1 mei lopen twee Lepelaars in een weiland bij de Oude Vuilnisbelt en op 7 mei is er één ter plaatse voor Kooivreugd. De volgende dag vliegt een Lepelaar langs de Oude Vuilnisbelt waar op de 17e twee vogels langskomen. In juni volgen nog meldingen op de 5e over het Norremeer en boven de Rusthofflaan, op de 22e boven de Kagersingel en op de 27e langs de Derde Poellaan.

De Bruine Kiekendieven die rond de Kagerplassen broeden, laten zich natuurlijk ook regelmatig aan de Sassemse kant zien zoals op 2 mei als twee paartjes daar 's ochtends rondvliegen. Op 8 mei zijn vanaf de Oude Vuilnisbelt 3 ♂♂ en 2 ♀♀ te zien waarbij 1 ♂ een prooi aanbrengt.

Jonge Buizerd op nest
op 24 juni (© Hans van Stijn)

Jonge Torenvalk in nestkast
op 27 juni (© Hans van Stijn)

Jonge Sperwers op nest
op 1 juli (© Hans van Stijn)

Sassemse Vogels

De ♂ Bruine Kiekendief van het paar bij Jachthaven Jonkman heeft het op 4 juni aan de stok met een groep Buizerds. Kennelijk heeft één van de Buizerds de prooi van de kiekendief gepikt en die pikt dat niet. Op een gegeven moment laat de Buizerd de prooi toch maar vallen, waarop ♀ Bruine Kiekendief aan komt vliegen om de prooi uit het weiland op te pikken en mee te nemen naar de uitkijkpost bij haar nest waarmee de vrede is getekend. Een volwassen Havik vliegt op zowel 7 als 20 juni rond bij Jachthaven Jonkman. Sperwers worden deze periode gemeld vanuit de Beekpolder, cirkelend boven het NS-station, vliegend langs de Oude Vuilnisbelt, over de Rusthofflaan en cirkelend boven Park Rusthoff en de Warmonderdam. In mei en juni worden de twee nesten van Buizerds in het gebied gevolgd. Alleen bij het bekende nest uit 2014 gaat dat goed en zijn eind juni twee jonge Buizerds zichtbaar. Het andere, nieuwe, nest gaat schuil achter een dik bladerdek en is vanaf de openbare weg helaas niet te volgen.

Oeverloper
bij de Klinkenbergerplas
op 8 mei (© Hans van Stijn)

In mei wordt een derde broedgeval van Torenvalken in Sassenheim ontdekt; net als bij de twee andere gevallen broedt dit paar in een opgehangen nestkast aan de oostkant van het gebied. In de eerste helft van juni verschijnen langzaam maar zeker de koppen van jonge valkjes in de nestkasten en blijkt dat alle drie de paren succesvol zijn. De hoop dat ook dit jaar weer Boomvalken in Park Rusthoff gaan broeden, krijgt een flinke impuls als op 7 mei twee Boomvalken in het park worden gezien. De volgende dag vliegt er één boven de Rusthofflaan en op 12 mei is opnieuw een Boomvalk boven het park te zien, net als op 13 en 20 mei. Op 24, 25 en 26 vliegt een exemplaar boven de Rusthofflaan, op zaterdag 30 mei zit één vogel bij het nest uit 2014 en vliegt de andere vogel af en aan. De voortekenen lijken gunstig maar het tegendeel is helaas waar: hoewel hier tot 12 juni vrijwel dagelijks

*Koekoek
in de Kooipolder
op 11 mei (© www.kiekjesdief.nl)*

een Boomvalk wordt gezien, wordt het daarna stil en hebben de Boomvalken dit jaar niet in Park Rusthoff gebroed. Op andere plekken in Sassenheim worden ook Boomvalken gemeld, zoals boven de Kagersingel (2 ex op 23 mei), de Klinkenbergerpolder (1 ex op 25 mei), de Molenstraat (2 ex op 5 juni), langs de J.P. Gouverneurlaan (1 ex op 8 juni) en boven het Tennispark (1 ex op 20 juni).

Zowel in de Hemmeerpolder, op de Klinkenberg als bij de Oude Vuilnisbelt zijn begin mei kievitpullen te zien. Vanaf de Oude Vuilnisbelt worden op 2 mei twee Kleine Plevieren gezien en op Bevrijdingsdag loopt 1 ex in de Mottigerpolder. Op 4 mei vliegt een Regenwulp langs de Oude Vuilnisbelt waarvandaan op 22 mei drie grutttopullen worden gemeld. Op 25 mei staan 30 Grutto's in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en op 17 juni lopen ruim 60 Grutto's nabij de Eendenkooi; het zijn vast vogels die dit jaar zonder succes een broedpoging hebben gedaan.

*Koekoek
in de Kooipolder
op 11 mei (© www.kiekjesdief.nl)*

Koekoek
in de Kooipolder
op 11 mei (© www.kiekjesdief.nl)

Op Bevrijdingsdag vliegen 's ochtends zeven Oeverlopers langs de Oude Vuilnisbelt waar twee dagen later nog één vogel wordt gehoord. Op 8 mei lopen vijf Oeverlopers langs de oever van de Klinkenbergerplas waar op 10 en 11 mei 1 resp. 3 ex worden gezien. Erg leuk is de waarneming van twee volwassen Zwartkopmeeuwen in zomerkleed die op zondag 3 mei langs de Oude Vuilnisbelt vliegen. Op 27 juni is een vogelaar in Park Rusthoff er getuige van dat een Kleine Mantelmeeuw een jonge meerkoet pakt en ermee wegvliegt. Koekoeken worden op 1 mei gemeld bij de Klinkenbergerplas, op 11 mei in de Kooipolder en 25 mei opnieuw bij de Klinkenbergerplas. Dit is ook de plek waar op 8 mei een IJsvogel wordt gezien. Ook in mei en juni worden er weer Groene Spechten in Park Rusthoff waargenomen, mogelijk heeft deze soort hier zelfs gebroed. Tussen al deze waarnemingen door is er ook nog één uit Polder de Bonte Kriel op 20 juni. Werd de Port-Lincolnparkiet in eerste instantie vrijwel alleen in Park Rusthoff gezien, in mei laat deze exoot zich regelmatig zien op de Kagersingel en in juni ook boven de Rusthofflaan. Eind juni verschijnen er op sociale media foto's van een Glanskop, die, naar later blijkt, op 22 juni in Park Rusthoff zijn gemaakt. Het is pas de derde waarneming van deze soort in Sassenheim na twee meldingen op 23 en 24 juni 2006 in een tuin aan de Rusthofflaan resp. in Park Rusthoff. Twee Oeverzwaluwen vliegen op 8 mei langs de Oude Vuilnisbelt terwijl op 5 juni één Oeverzwaluw bij de Klinkenbergerplas rondvliegt. Hier zijn op 12 mei tien Huiszwaluwen te zien terwijl op 20 juni twaalf Huiszwaluwen rondvliegen in de Hellegatpolder.

Braamsluiers zijn in mei en juni te horen bij de Klinkenbergerplas, in de Klinkenbergerpolder, bij het NS-station, op Sportpark De Roodemolen en langs de Teijlingerlaan. Grasmussen worden in deze maanden gemeld langs de A44, bij de jeugdgevangenis, vanaf de Klinkenberg, bij de Klinkenbergerplas, langs de Schiphollijn, op de Warmonderdam en langs de Zuidelijke Randweg Oosthout. Vanuit de Eendenkooi en langs de Klinkenbergerplas klinkt in de eerste week van mei nog de zang van een Tuinfluiter en zingende Zwartkoppen zijn in mei en juni te horen in de Beekpolder, in de Eendenkooi, op de Geestburg, bij Huis ter Leede, bij Jachthaven Jonkman, op de Klinkenberg, langs de Klinkenbergerplas, in Park Rusthoff, langs de Rusthofflaan, op Sportpark De Roodemolen, langs de Wilhelminalaan en op de Warmonderdam.

Het duurt dit jaar tot de laatste dag van mei dat de eerste Spotvogel in het gebied wordt opgemerkt; tegen het middaguur zingt en imiteert deze zangvirtuoos vanuit de begroeiing langs de Zuidelijke Randweg Oosthout. Op 2 juni is er één ter plaatse in de Klinkenbergerpolder terwijl op 5 juni een Spotvogel bij de Klinkenbergerplas wordt gehoord. De vierde en laatste waarneming komt van de Klinkenberg waar op maandag 8 juni één vogel z'n zangkunsten laat horen. Van een andere imitator, de Bosrietzanger, zijn er meer (19) waarnemingen met de eerste op vrijdagochtend 8 mei vanuit de begroeiing bij de Klinkenbergerplas. Later op de dag volgt de tweede waarneming van deze soort, ditmaal op Sportpark De Roodemolen. Op zondag 10 mei zijn drie Bosrietzangers aanwezig bij de Klinkenbergerplas en is 1 ex te horen op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid. Op de 12e wordt er één gemeld op de Warmonderdam, waarna op de 18e weer een Bosrietzanger vanaf Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid wordt gemeld. Op 22 en 23 mei zijn 2 resp. 1 ex te horen bij de Oude Vuilnisbelt en op de 25e zijn 3 ex ter plaatse op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid. De volgende dag is deze imitator ook ter plaatse op de Warmonderdam.

Bosrietzanger
op het Bedr. terrein S'heim-Zuid
op 10 mei (© Hans van Stijn)

♂ **Tapuit**
in de Mottigerpolder
op 10 mei (© Hans van Stijn)

Engelse Kwikstaart
in de Hemmeerpolder
op 5 mei (© Hans van Stijn)

In juni komen nog waarnemingen vanaf de Klinkenberg, de Klinkenbergerplas, de Oude Vuilnisbelt en de Warmonderdam. In mei is het kiet-kiet-karrekiets van Kleine Karekieten te horen op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid, langs de Klinkenbergerplas, langs het Norremeer, langs de Teijlingerlaan en langs de Zuidelijke Randweg Oosthout. Op de meeste plekken zijn het solitaire vogels maar op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid zingen op de 3^e drie Kleine Karekieten en langs de Klinkenbergerplas tjurken op de 8^e negen vogels. In juni wordt deze soort niet alleen op de eerder genoemde plekken gehoord, ook bij Jachthaven Jonkman, het NS-station, de Oude Vuilnisbelt en de Warmonderdam worden Kleine Karekieten waargenomen met geregeld 2 ex bij het NS-station. Familielid de Rietzanger wordt deze maanden opgemerkt op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid, langs het Norremeer en op de Oude Vuilnisbelt met een maximum van 3 ex op 10 mei op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid (2 ♂♂ en 1 ♀).

De enige melding van een Boomklever is op 27 juni als vanuit Park Rusthoff een roepende vogel in een tuin aan de Parklaan wordt gehoord. Net als in april worden ook deze maanden waarnemingen van Blauwborsten gedaan bij de Klinkenbergerplas met solitaire vogels op 10 mei en 16 juni. Op Bevrijdingsdag zijn 's ochtends vroeg 4 ♂♂ en 1 ♀ Tapuit aanwezig op de Oude Vuilnisbelt; later op de ochtend worden in de Mottigerpolder nog 1 ♂ en 2 ♀♀ Tapuit gezien. Ook op 10 mei is er een dubbele waarneming van deze leuke soort: 1 ♂ langs de Eikenhorstlaan en een paartje in de Mottigerpolder. En op Bevrijdingsdag loopt een paartje Engelse Kwikstaart in de Hemmeerpolder. Gele Kwikstaarten worden in mei ook nog in het gebied waargenomen met meldingen uit de Hemmeerpolder, van de Klinkenberg en de Klinkenbergerpolder, in de Mottigerpolder, op de Oude Vuilnisbelt en over de Parklaan. Het maximum aantal Gele Kwikstaarten bij elkaar is 6 ex en wordt behaald op 8 mei op de Oude Vuilnisbelt en op 10 mei in de Mottigerpolder. Op deze laatste plek zijn op Bevrijdingsdag vijf Kneutjes aanwezig op een braakliggend perceel bollenland. In mei en juni worden nog regelmatig Rietgorzen doorgegeven vanuit de rietkraag langs het Norremeer en het rietveld ten oosten van Jachthaven Jonkman.

Juli en augustus

Eind juli en begin augustus zijn er regelmatig groepen Knobbelzwanen aanwezig op het Norremeer met op 1 augustus een groep van 47 vogels. Woensdag 19 augustus vliegen ruim 1000 Grauwe Ganzen over de Kooipolder en op 29 augustus vliegt een klein groepje Brandganzen in westelijke richting over de Parklaan. Vier Patrijzen lopen op 23 augustus in de Mottigerpolder en de eerste Grote Zilverreiger van het najaar loopt op 25 juli in de Kooipolder. Op 2 augustus is er één aanwezig in de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en op 5 augustus loopt een Grote Zilverreiger bij de Oude Vuilnisbelt. De vierde melding in deze twee maanden komt op 22 augustus uit de Hemmeerpolder. Van een andere reigersoort, de Purperreiger, zijn in augustus drie meldingen met solitaire vogels op de 2^e boven het Norremeer, op de 19^e over de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en op de 22^e in de Hemmeerpolder. In juli vliegen op de 5^e en de 8^e Ooievaars over de Bijdorpstraat en het Norremeer. Op 1 augustus is een Ooievaar aanwezig bij de Oude Vuilnisbelt en vliegen zeven vogels over de Kagersingel; de volgende dag vliegen hier nog eens twee Ooievaars over.

Sasseme Vogels

Vijf vogels lopen op 5 augustus in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en datzelfde aantal is op de 19^e ter plaatse in de Hemmeerpolder. In augustus komen verder nog waarnemingen van Ooievaars van het weiland tussen de A44 en de Schiphollijn, de Klinkenberg en de Wasbeekerlaan. De enige waarneming van een Lepelaar in juli komt op de 3^e vanaf de Rusthofflaan waar om 22.20 uur een vogel in zuidelijke richting overvliegt. Een groep van zeven Lepelaars vliegt donderdagavond 20 augustus over de Parklaan en op 25 augustus is een vogel aanwezig in een weiland langs de Oosthoutlaan.

Bruine Kiekendieven worden in juli gemeld vanuit de Hellegatspolder, Jachthaven Jonkman, de Kooipolder, boven het Norremeer, vanaf de Oude Vuilnisbelt en ook boven het dorp (de Rusthofflaan). Meestal zijn het eenlingen maar op 8 en 25 juli zijn het vijf vogels die boven het Norremeer resp. langs de Oude Vuilnisbelt vliegen. Ook in augustus is deze broedvogel hier te zien met op de 2e de eerste melding van een jonge vogel dit jaar; samen met een ♂ vliegt dit jong rond bij de Oude Vuilnisbelt. Haviken worden op 25 en 26 juli waargenomen boven resp. de Kooipolder en de Kagersingel. Begin juli staan de jonge Sperwers op uitvliegen en op 12 juli vliegt er één over de Rusthofflaan. Op 9 augustus vliegt een Sperwer boven het centrum van het dorp terwijl op 15 augustus een vogel boven de Rusthofflaan wordt gezien. Wat voor de Sperwers geldt, geldt ook voor de jonge Buizerds: begin juli staan ze op het punt om uit te vliegen. Een Boomvalk vliegt op 2 augustus over de Kagersingel en de Rusthofflaan, waar een dag later weer een vogel wordt opgemerkt. Ook op de 14^e is hier weer een Boomvalk te zien; zouden ze dan toch ergens in de buurt gebroed hebben? De eerste Slechtvalk van het "najaar" vliegt op 11 juli over de Narcissenlaan. Bijzonder is de waarneming twee dagen later van een volwassen Slechtvalk die op de katholieke kerk zit. Op 25 juli dobberen 230 Meerkoeten op het Norremeer en op 8 juli zijn twee Kluten te zien vanaf de Oude Vuilnisbelt. Vanaf deze plek is op 19 augustus een mooie groep van 1200 Goudplevieren te zien; een dag later vliegen twee vogels over het centrum van het dorp, een niet-alledaagse plek om deze soort te zien. Van een andere plevier, de Kleine Plevier, komt op 12 juli een melding van twee vogels op een bollenland in de Mottigerpolder. Groepjes van twee en drie Kemphanen vliegen op 19 augustus langs

*Tapuit
in de FSV-polder
op 12 september (© Hans van Stijn)*

de Oude Vuilnisbelt en op 14 augustus vliegt een roepende Oeverloper 's avonds over het Mennepark. Witgatten vliegen op 18 juli over de Warmonderdam, op 25 juli langs Kooivreugd en op 1 augustus over de Oude Vuilnisbelt. Een oplettende vogelaar hoort op woensdag 5 augustus even na 23.00 uur een Bosruiter roepend over de Kagersingel komen. Ook op deze plek vliegen op vrijdagavond 24 juli 32 Visdieven in noordoostelijke richting over. De laatste Koekoek van het jaar zit op 13 juli 's avonds in een boom op de Oude Vuilnisbelt.

Hoewel het merendeel van de Gierzwaluwen in de tweede helft van juli al naar hun overwinteringsgebieden in Afrika is vertrokken, zijn er in de laatste week van de maand toch nog waarnemingen van groepjes van zo'n 20 vogels. In augustus neemt het aantal snel af en wordt er soms nog een enkele Gierzwaluw gemeld. De laatste meldingen van deze zomergast komen op 23 augustus als aan het begin van de avond twee Gierzwaluwen over de Parklaan en zeven vogels over de Kagersingel vliegen. Ijsvogels worden in augustus doorgegeven vanaf de Hoofdstraat en Sportpark De Roodemolen. Op 1 en 6 augustus roept een Groene Specht in Park Rusthoff en op 10, 12 en 29 augustus wordt deze soort op Sportpark De Roodemolen opgemerkt. Tussendoor zijn er ook nog twee waarnemingen vanaf de Kagersingel. Een zomerse Goudhaan is op 26 juli te horen in Park Rusthoff; diezelfde dag wordt hier en in een tuin aan de Rusthofflaan een Zwartkop gehoord. Kleine Karekieten worden in juli doorgegeven vanaf het Norremeer en bij het NS-station; in augustus zijn er ook nog meldingen van de Klinkenbergerplas, de Oude Vuilnisbelt en de Warmonderdam. Zat op 29 maart één Boomklever in een boom in een tuin aan de Rusthofflaan, op zondag 2 augustus zitten er zelfs twee. Gelukkig worden in het najaar wel Paapjes in het Sassemse vogelgebied gezien met de eerste (vijf) vogels op 19 augustus op een hek langs de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid. Drie dagen later zit er één in de Hemmeerpolder en vliegen vier vogels vanuit de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid naar de Oude Vuilnisbelt. Op de 26e zitten twee Paapjes langs de Derde Poellaan en op de 30e zit één vogel op een hek in de Roodemolenpolder.

Sassemse Vogels

Tapuiten zijn eind augustus te bewonderen bij de Oude Vuilnisbelt (1 ex op de 25e), langs de Derde Poellaan (1 ex op de 26e) en in de Mottigerpolder (3 ex op de 28e). Op 2 juli vliegt een Gele Kwikstaart over de Floris Schouten Vrouwenpolder en op 12 juli loopt er één in de Mottigerpolder. Begin augustus wordt er één boven de Kagersingel opgemerkt, op de 24e is een Gele Kwikstaart ter plaatse bij Kooivreugd en op woensdag 26 augustus lopen er vier tussen pony's langs de Derde Poellaan. Een zomerse Sijs vliegt op 10 juli over de Bijdorpsstraat en 17 Kneutjes worden op 3 augustus waargenomen bij de Klinkenbergerplas.

September en oktober

Op de laatste dag van september vliegen 300 Kolganzen verdeeld over vier groepen over de Parklaan. Het is de eerste waarneming van het najaar en gelukkig niet de laatste! In de eerste weken van oktober zijn er geregeld groepjes kollen vanaf de Oude Vuilnisbelt te zien met op de 24^e de eerste grote groep van 1200 ex; op woensdag de 28^e zijn hier 2400 Kolganzen te zien. Een groep van 215 Grote Canadese Ganzen foerageert op 9 september op grasland in de Roodemolenpolder en op 14 oktober foerageren 75 vogels op bollenresten in de Mottigerpolder. Regelmatig zijn er aan de oostkant van het gebied groepjes Aalscholvers te zien met een maximum van 10 ex; bijzonder is daarom de melding op zondagochtend 11 oktober van 131 Aalscholvers die langs de Oude Vuilnisbelt vliegen. Op 2 september lopen twee Grote Zilverreigers in de Kooipolder en drie in de Hemmeerpolder en op 11 september vliegen vijf Grote Zilverreigers langs de Oude Vuilnisbelt naar hun waarschijnlijke slaapplek op een eiland in de Kagerplassen. Dit zijn niet de enige waarnemingen van deze soort in september, het zijn de meldingen van meer dan één vogel. En dat geldt ook voor oktober als er regelmatig een Grote Zilverreiger wordt doorgegeven, vooral in de buurt van de Oude Vuilnisbelt. Tijdens de eerste – en naar later blijkt enige – slaapplekstelling van Grote Zilverreigers in het najaar, worden op 30 oktober slechts elf vogels geteld; dit aantal is vooral zo laag door het heilige weer en het daarbij horende slechte zicht. Groepjes Ooievaars van maximaal 4 ex worden gemeld in de Floris Schouten Vrouwenpolder, in de Hemmeerpolder, over de Oude Vuilnisbelt en op de Warmondendam. Zijn er ieder jaar wel waarnemingen van Lepelaars in september in het gebied, zoals dit jaar op de 11e met een vogel in noordelijke richting over de Eendenkooi, jaren met waarnemingen in oktober zijn erg zeldzaam. Tot 2015 is er nl. slechts één melding van een Lepelaar in oktober: op 2 oktober 2012 vliegt een vogel met mogelijk een gebroken poot over de Floris Schouten Vrouwenpolder; een foto van deze vogel staat op pagina 31 van Sassemse Vogels 9. Ook dit jaar wordt er in oktober een Lepelaar in het gebied gemeld: op de 25e vliegt 's ochtends rond 9.00 uur een Lepelaar in westelijke richting over de Oude Vuilnisbelt. Op 4 oktober dobberen vier Dodaarzen op het Norremeer en ook op 26 en 30 oktober wordt deze kleine fuut hier gezien met 8 resp. 7 ex.

Op 1 september vliegt een Havik over de Mottigerpolder en op 12 september zit een juveniele Havik op een paal voor Kooivreugd. Op 17 september vliegt een vogel over het Norremeer en op 28 oktober vliegt een Havik in oostelijke richting over de Parklaan. In september worden Sperwers gemeld vanaf de Parklaan op de 7^e, vanaf de Oude Vuilnisbelt op de 9^e en de 25^e, boven de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid op de 12^e en boven de Rusthofflaan op de 30^e.

*Blauwe Reiger
op de Oude Vuilnisbelt
op 26 september (© Sarah Humphrey)*

Sassemse Vogels

Ook in oktober wordt deze roofvogel in het gebied waargenomen met meldingen vanaf de Oude Vuilnisbelt, de Parklaan en de Rusthofflaan, meestal eenlingen maar soms ook duo's zoals op de 25^e bij de Oude Vuilnisbelt en boven de Parklaan en op de 30^e bij de Oude Vuilnisbelt. Woensdag 9 september is een mooie zonnige dag met weinig (oosten)wind en prima weer voor roofvogels. En dat blijkt want er vliegen aan het begin van de middag zeven Buizerds bij de Oude Vuilnisbelt en halverwege de middag nog eens vijf over het dorp richting zuid. Hoewel er dit jaar geen bewijs van broedende Boomvalken is gevonden, zijn er natuurlijk wel waarnemingen van deze soort, en zeker in september wanneer de vogels op doortrek zijn naar hun overwinteringsgebieden. De eerste melding komt rond het middaguur op de 9e als een Boomvalk boven de Eendenkooi vliegt; later op de middag vliegen twee Boomvalken een beetje rond boven de Parklaan. Ook op de 11e is er één boven de Parklaan te zien terwijl een dag later, op zaterdag de 12e, twee Boomvalken hard vanuit de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid komen aanvliegen richting een groep Spreeuwen die in een weiland bij de Oude Vuilnisbelt lopen. Even later vliegt een derde Boomvalk langs de Oude Vuilnisbelt. Op de 13e vliegt een duo over de Kagersingel en op de 15e wordt er weer één boven de Parklaan gezien. De laatste melding van het jaar van deze mooie roofvogel komt op de 19e uit – hoe symbolisch – Park Rusthoff waar een overvliegende Boomvalk wordt lastig gevallen door een Kauw. Een Slechtvalk zit op 27 september in de Kooipolder en zowel op 7 als op 25 oktober vliegt een Slechtvalk over de Parklaan. Op deze laatste dag is 's middags ook een Slechtvalk aanwezig in de Roodemolenpolder. Twee dagen eerder loopt een Waterral in de rietkraag langs de oever van het Norremeer.

Op een bollenperceel in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid lopen/staan/zitten op 12 september 232 Goudplevieren; al eerder zijn op deze plek in het najaar groepen Goudplevieren gezien. In oktober worden geregeld kleine groepjes Goudplevieren bij de Oude Vuilnisbelt gezien; dit is ook de plek waarvandaan soms een Wulp wordt doorgegeven. Solitaire Witgatten vliegen in september op de 9^e en de 12^e over Sportpark De Roodemolen terwijl ze in oktober op de 18^e en 23^e ter plaatse zijn bij de Oude Vuilnisbelt. Tien Watersnippen staan op 11 september in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en in oktober worden soms enkele vogels gezien vliegend langs de Oude Vuilnisbelt (o.a. 12 ex op de 30^e). Op zondagochtend 25 oktober vliegen tijdens een telling 102 Holenduiven en 239 Houtduiven langs de Oude Vuilnisbelt en in de nachten van 22 op 23 ¹/_m 26 op 27 september roepen er 's nachts Bosuilen in Park Rusthoff. In oktober zijn bij de Oude Vuilnisbelt verschillende meldingen van Ijsvogels: 2 ex op de 9^e en 1 ex op de 11^e, de 18^e en de 21^e; op de 29^e is er een waarneming van deze soort in Park Rusthoff. Net als in eerdere maanden dit jaar komen ook in september en oktober meldingen van Groene Spechten uit het park waar de soort mogelijk heeft gebroed; bewijs hiervan is echter niet beschikbaar. Aan het einde van maandagmiddag 26 oktober vliegen 21 Halsbandparkieten over de Parklaan. Van de andere regelmatig gemelde exoot, de Port-Lincolnparkiet, komt in oktober opnieuw een melding vanaf de Kagersingel; gezien het hoge aantal meldingen lijkt het erop dat de vogel daar misschien wel wordt gevoerd.

Goudhaantjes worden vanaf 11 oktober gemeld met ex in Park Rusthoff, op de Oude Vuilnisbelt en twee keer in een tuin aan de Parklaan. Familielid de Vuurgoudhaan wordt vanaf 26 september doorgegeven met de eerste vogel zoals verwacht in Park Rusthoff,

waar drie dagen later weer een vogel wordt waargenomen. Op 2 oktober roept er één bij het Oude Zwembad en op de 4e is een Vuurgoudhaan ter plaatse bij Jachthaven Jonkman. Niet ver hiervandaan, in Polder de Bonte Kriel, wordt op 10 oktober een vogel opgemerkt. In de laatste vier dagen van de maand zijn er nog drie waarnemingen van Vuurgoudhaantjes: 2 ex langs de Albert Plesmanlaan op de 27e, 1 ex op de Warmonderdam op de 29e en 1 ex in Park Rusthoff op de 30e. Van de invasie van Zwarte Mezen krijgen we in Sassenheim ook een staartje mee met meldingen van één vogel op 24 september en 11 oktober in Park Rusthoff, op 8 oktober in een tuin aan de Rusthofflaan, op 21 oktober bij het Oude Zwembad en op 28 oktober in een tuin aan de Parklaan. Tijdens tellingen vanaf de Oude Vuilnisbelt worden in oktober geregeld Veldleeuweriken doorgegeven met een maximum van 32 ex op de 30e. In de hele maand september zijn er in het dorp nog Tjiftjaffen te horen; in oktober is er nog slechts één waarneming die op de 25e vanaf Sportpark De Roodemolen komt. Zwartkoppen worden op 30 september gemeld uit een tuin aan de Rusthofflaan, op 3 oktober uit Park Rusthoff, op 11 oktober opnieuw uit een tuin aan de Rusthofflaan en op 25 oktober uit een tuin aan de Parklaan. De laatste Kleine Karekiet van het jaar wordt op 12 september gehoord in de rietkraag langs het Norremeer.

Roepende Boomklevers zijn deze maanden geregeld te horen in Park Rusthoff en Spreeuwen laten zich in oktober in mooie aantallen zien als ze langs de Oude Vuilnisbelt richting het zuiden trekken. Op drie dagen komt het dagmaximum boven de 1500 ex uit; het maximum is op 25 oktober als er 3940 Spreeuwen worden geteld. Ook lijsters worden hier natuurlijk gezien met o.a. 77 Kramsvogels op de 18^e en een Grote Lijster op de 30^e. In september gaan de waarnemingen van Paapjes gewoon door met 4 ex op de 8^e op de Oude Vuilnisbelt, 2 ex op de 9^e in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en 11 ex op de 10^e op de Oude Vuilnisbelt. Een dag later, op 11 september, zitten 's ochtends 8 Paapjes voor Kooivreugd en 3 ex op een hek in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid. Beide groepen zijn 's avonds waarschijnlijk samengevoegd want dan zijn er tien Paapjes aanwezig in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid. Op de 13e is één vogel te zien in de Mottigerpolder waarna op 29 september de laatste melding van deze soort vanaf de Oude Vuilnisbelt komt (2 ex). Vrijdagochtend 23 oktober is er een mooie vondst in het gebied als een paartje Roodborsttapuit op de Oude Vuilnisbelt wordt ontdekt. De vogels vinden de plek blijkbaar prima want ook in de rest van de maand zijn ze hier te zien. Tapuiten zijn op 9 september ter plaatse in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid (7 ex), bij Kooivreugd (1 ex) en in de Mottigerpolder (1 ex). Twee dagen later zitten zes vogels op het hek langs de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en één vogel op een hek bij Kooivreugd. Ook op de 12e zijn er vogels aanwezig in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid en op de 13e wordt een Tapuit gemeld in de Mottigerpolder. De laatste melding van deze leuke soort komen van de Oude Vuilnisbelt waar op 26 en 27 september 2 resp. 1 ex ter plaatse zijn.

Een kleine week later, op vrijdag 2 oktober, wordt in Park Rusthoff de waarneming van het jaar gedaan: in de namiddag is hier een eerstejaars Kleine Vliegenvanger aanwezig. Helaas wordt de waarneming pas de volgende dag bekend gemaakt en ontbreekt dan elk spoor van deze bijzondere soort. Het is de tweede keer dat in Sassenheim een Kleine Vliegenvanger wordt gezien en opnieuw in Park Rusthoff; de eerste waarneming dateert van 5 en 6 oktober 2010.

De enige Ringmus van het najaar vliegt op 9 oktober over de Oude Vuilnisbelt waar op 10 september de laatste Gele Kwikstaart van 2015 wordt gehoord. De eerste Grote Gele Kwikstaart van het najaar vliegt op 3 oktober over Sportpark De Roodemolen en de volgende ochtend wordt er één op de Oude Vuilnisbelt gehoord. Hier worden op zondag 11 oktober drie vogels waargenomen terwijl op de 23e 2 ex over de Kagersingel vliegen. Op de 24e worden solitaire vogels opgemerkt over de Oude Vuilnisbelt en Sportpark De Roodemolen terwijl een dag later een Grote Gele Kwikstaart in Polder de Bonte Kriel wordt gehoord. Op de 30e vliegen er weer twee over de Kagersingel en op de laatste dag van de maand wordt er 's ochtends één boven de Parklaan gehoord. Zijn er in de eerste weken van september nog groepjes van 10+ Witte Kwikstaarten bij Kooivreugd en de Oude Vuilnisbelt te zien, hierna neemt het aantal snel af tot enkele vogels medio oktober. Tijdens de trektellingen in oktober vanaf de Oude Vuilnisbelt worden ook geregeld groepjes Graspiepers genoteerd met 29 ex op de 9^e en 17 ex op de 25^e. Op deze plek vliegen op 18 oktober zes Kepen langs en op de 24^e zijn op Sportpark De Roodemolen vijf Kepen te horen.

November en december

In november en december zijn er maar weinig meldingen van ganzen in het gebied; de waarneming van 400 Kolganzen vliegend over Sportpark De Roodemolen op 19 december is de waarneming met de meeste ganzen van deze periode. Onverwacht is de ♂ Tafeleend die op 8 november in een slootje in Polder de Bonte Kriel dobert. Van de Brilduiker zijn er zes waarnemingen, alle afkomstig van het Norremeer waar in november op de 17^e een ♂ en op de 21^e een paartje aanwezig is. In december volgen waarnemingen op de 13^e (1 ♀), op de 16^e (3 ♂♂, 1 ♀ en 1 juv) en op Tweede Kerstdag weer een paartje. Tussendoor zijn op vrijdag de 18^e acht Brilduikers op het Norremeer te zien: 4 ♂♂, 3 ♀♀ en 1 juveniele vogel. Smienten worden vooral vanaf de Klinkenbergerplas doorgegeven met o.a. 2200 ex op 3 november, 4300 ex op 13 december en 5000 ex op 19 december. Tussen de vele Smienten ligt op deze laatste dag ook een ♂ Pijlstaart. Langs de Zuidelijke

Randweg Oosthout lopen op 28 november twee Patrijzen in het weiland; het is de laatste van slechts elf waarnemingen van deze lokale broedvogel. Op 19 december wordt langs de Klinkenbergerplas een Grote Aalscholver ontdekt; deze ondersoort van de Aalscholver wordt hier ook op de 20^e en 25^e gezien. Een rondje op de fiets door het Sassemse vogelgebied op zondag 8 november is goed voor vijf Grote Zilverreigers: zowel langs de Derde Poellaan, in de Hellegatpolder, bij Jachthaven Jonkman, in de Hellegatpolder als in de Klinkenbergerpolder is een vogel aanwezig. Ook van andere plekken in het gebied, zoals de Floris Schouten Vrouwenpolder en de Oude Vuilnisbelt, komen deze maand meldingen van deze soort. In december zijn er 25 meldingen van Grote Zilverreigers, bijna allemaal van solitaire vogels. Gebieden die hierbij worden doorgegeven, zijn het weiland tussen de A44 en de Schiphollijn, de Derde Poellaan, de Floris Schouten Vrouwenpolder noord en zuid, de Hellegatpolder, de Hemmeerpolder, Jachthaven Jonkman, de Klinkenbergerplas, de Klinkenbergerpolder, het Norremeer, de Oude Vuilnisbelt, Polder de Bonte Kriel, de Roodemolenpolder en de Wilhelminalaan. Zowel op de 16^e als de 19^e vliegen drie Grote Zilverreigers rond bij de Oude Vuilnisbelt terwijl op de 19e ook nog twee vogels in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid lopen. De PTT-route is op Tweede Kerstdag goed voor vier Grote Zilverreigers met vogels langs de Derde Poellaan, bij de Oude Vuilnisbelt, in Polder de Bonte Kriel en in de Roodemolenpolder. Zowel in november als in december is er één waarneming van Ooievaars: op 7 november staan 2 ex in een weiland langs de Hoofdstraat en op 18 december lopen twee vogels bij de Oude Vuilnisbelt.

Er worden deze periode maar weinig Dodaarzen doorgegeven en dat heeft natuurlijk alles te maken met het weer, bij vorst zijn er immers veel meer Dodaarzen (en ook Futen) te vinden op zowel de Klinkenbergerplas als het Norremeer. Op zondag 13 december wordt op beide plassen het maximum aantal Dodaarzen bereikt (slechts 5 ex); het maximum aantal Futen op de Klinkenbergerplas is ook op deze dag (19 ex). Op het Norremeer is het maximum een stuk lager (12 ex) en die twaalf Futen zijn zowel op 12 als op 16 december te bewonderen. Een aangename verrassing is de Kuifduiker die 's middags op 11 december op de Klinkenbergerplas wordt aangetroffen; ook de volgende dag is de vogel hier nog present.

Sassemse Vogels

Een Havik zit op 9 december in een boom in de Eendenkooi en op de 19^e vliegt een Havik langs de Oude Vuilnisbelt. De aanwezigheid van een Sperwer langs de Derde Poellaan op 8 november wordt verraden door een groep Spreeuwen die plots vanuit het weiland opvliegt. Zowel op 12, 14, 21 als 22 november vliegt een Sperwer boven het centrum van het dorp. Later op de middag van de 21^e vliegt een Sperwer met een luid roepende Spreeuw in de klauwen op uit een slootrand in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid. De Spreeuw heeft mazzel want hij kan loskomen en ogenschijnlijk ongedeerd wegvliegen, de Sperwer prooieloos achterlatend. Zowel op 3 als op 4 december wordt een Sperwer opgemerkt boven de Parklaan waarna op de 16^e de laatste melding van deze soort in 2015 vanaf de Oude Vuilnisbelt komt. Vanaf deze plek zijn op 12 december vijf Torenvalken te zien, waarschijnlijk enkele van de lokale broedvogels. Rond het middaguur op zaterdag 7 november zit een volwassen ♂ Smelleken op een paaltje in de Klinkenbergerpolder; de vogel is zo'n tien minuten ter plaatse en vliegt dan door. Van de grote versie hiervan, de Slechtvalk, zijn deze periode slechts twee meldingen: op 6 november jagen twee vogels bij de Oude Vuilnisbelt en vier dagen later vliegt een Slechtvalk over de Kagersingel.

Solitaire Waterrallen worden op 13 en 18 december gemeld vanaf de kleine Klinkenbergerplas resp. het Norremeer. Een mooie grote groep van 1300 Goudplevieren vliegt op 6 november langs de Oude Vuilnisbelt waar twee weken later, op de 21^e, 200 vogels worden gezien. En net als in augustus worden ook in december Goudplevieren boven het dorp gezien met op de 19^e een groep van 80 vogels die in zuidwestelijke richting over de Parklaan vliegen. Op 21 november worden vanaf de Oude Vuilnisbelt 1100 Kieviten geteld en vanaf dezelfde plek worden op 28 december 140 Wulpen gemeld, het hoogste aantal van deze soort sinds 24 december 2009! Bijna twee weker eerder, op de 16^e, vliegt een Bonte Strandloper laag over het Norremeer en op 12 december wordt een Witgat opgemerkt in een slootkant bij Sportpark De Roodemolen. Watersnippen worden soms doorgegeven vanaf de Oude Vuilnisbelt met o.a. 22 ex op 21 november. Zo'n 800 Kokmeeuwen foerageren op 19 december op een modderig weiland ten zuiden van de Menneweg; een dag eerder is een winterse Kleine Mantelmeeuw ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt waarvandaan op Tweede Kerstdag twaalf Grote Mantelmeeuwen worden geteld.

Grote Aalscholver
bij de Klinkenbergerplas
op 25 december (© Hans van Stijn)

*Kuifduiker
op de Klinkenbergerplas
op 12 december (© Rob Floor)*

De tweede Velduil van het jaar en de vierde ooit in Sassenheim vliegt op 21 november rond 11.30 uur laag over de A44 en wordt gelukkig niet door een auto geraakt! In november is er één en in december zijn er drie waarnemingen van een IJsvogel. Op 21 november zit er één op een drainagepijp langs de Menneweg en op 9 december vliegt een IJsvogel laag boven een slootje in de Floris Schouten Vrouwenpolder zuid. Op zondag 13 december is er één te zien boven de Klinkenbergerplas en op de 19e wordt een IJsvogel gemeld bij het Tennispark. Twee Groene Spechten roepen op 28 november in Park Rusthoff en 45 Halsbandparkieten vliegen op 12 november in noordelijke richting over de Parklaan. In december worden nog Goudhanen gezien in een tuin aan de Geestburg (2 ex), op de Klinkenberg (2 ex) en langs de Kagersingel (1 ex). De vijfde melding van een Zwarte Mees dit najaar komt op 4 november vanaf de begraafplaats van de Hervormde Kerk. Een late ♂ Zwartkop laat zich op 27 november prachtig bekijken in een tuin aan de Parklaan.

Op vrijdag 13 november zit tussen zo'n 100 Spreeuwen op de Oude Vuilnisbelt ook een heel licht exemplaar; het is helaas geen juveniele Roze Spreeuw maar een leucistische vogel. De twee Roodborsttapuiten die op 23 oktober op de Oude Vuilnisbelt zijn ontdekt, zijn hier ook in de laatste twee maanden van 2015 regelmatig te zien met meldingen op 8 en 27 november en 13, 16, 18 en 28 december. Het is de eerste keer dat in Sassenheim overwinterende Roodborsttapuiten worden waargenomen. In november zijn er acht meldingen van een Grote Gele Kwikstaart, allemaal solitaire vogels. De meldingen komen vanaf de Hoofdstraat, de Kagersingel (drie keer), de Koetsiersweg, de Parklaan (twee keer) en de Warmonderdam. In de laatste maand van het jaar komen er nog 19 meldingen bij vanaf de Derde Poellaan, de Elbalaan, de Kagersingel (negen keer), de Kerklaan, het Mennepark, Parkhove, de Parklaan (drie keer) en Sportpark De Roodemolen (twee keer). De laatste melding komt op Oudejaarsdag als om 8.15 uur een Grote Gele Kwikstaart roepend over een tuin aan de Parklaan vliegt. Op Eerste Kerstdag lopen negen Witte Kwikstaarten op een bollenperceel op de Klinkenberg; het is de grootste groep ooit die van deze soort in december in Sassenheim is waargenomen. De laatste waarnemingen in dit jaaroverzicht komen van Sijzen waarvan o.a. op 24 december 10 ex aanwezig zijn langs de Kagersingel en twee dagen later 22 ex uit de Beekpolder worden gemeld.

Broedende roofvogels in Sassenheim, een inventarisatie

DOOR: HANS VAN STIJN

Roofvogels hebben van jongs af aan mijn interesse. Die enkele keer dat ik met m'n ouders in een auto zat, zag ik wel eens een roofvogel op een paal zitten en was ik benieuwd wat het was. En omdat er toentertijd geen internet was om iets op te zoeken, haalde ik mijn informatie uit de (school)bibliotheek en leerde ik dat het zeer waarschijnlijk een Buizerd was. Soms zag ik ook een vogel bidden in de lucht, dat bleek dan een Torenvalk te zijn. Tien jaar geleden ontdekte ik in de Floris Schouten Vrouwenpolder mijn eerste roofvogelnest in Sassenheim; een paartje Sperwers dat in hetzelfde perceel 1/1m 2012 vrijwel jaarlijks jongen grootbrengt. Omdat Torenvalken inmiddels aan de rand van het dorp broeden, Boomvalken in 2014 met succes Park Rusthoff hebben gebroed en ook de Buizerd als broedvogel op de Sassemsse Lijst staat, besluit ik met ingang van dit jaar de roofvogelnesten in Sassenheim te inventariseren.

In het Sassemsse vogelgebied hebben de afgelopen jaren met zekerheid Bruine Kiekendief, Sperwer, Buizerd, Torenvalk en Boomvalk gebroed; van de Havik zijn er wel aanwijzingen, maar ik ben er niet zeker van. Dit jaar heb ik in Sassenheim nesten gevonden van Sperwer, Buizerd en Torenvalk en die heb ik regelmatig bezocht. Van de Boomvalk heb ik dit jaar helaas geen nest gevonden en van de Bruine Kiekendief heb ik geen nesten gevolgd omdat die op een plek liggen waar ik niet of erg moeilijk bij kan komen.

Bruine Kiekendief

Op de eilanden in en aan de randen van de Kagerplassen broeden verschillende paren Bruine Kiekendief (schatting 5/7 paar). In het Sassemsse deel broeden dit jaar twee paar waarvan de nesten in een rietkraag liggen waar je (gelukkig) niet of nauwelijks bij kunt komen. Eén van de twee paren brengt tenminste één jong groot.

Jonge Sperwers op nest
op 20 juni (© Hans van Stijn)

Sperwer

Op 6 april zie ik aan de noordkant van het dorp twee Sperwers vliegen waarvan de ♀ naar een nest in een bomenrij vliegt en daar enige tijd staat. In het verleden heb ik hier wel eens vaker Sperwers gezien, maar heb nog nooit een nest gevonden. Op 2 mei ben ik hier weer en is het nest leeg. Ik speur de directe omgeving af en vind op zo'n 50 meter afstand van het nest een tweede nest waarop een ♀ Sperwer in broedhouding zit! Het nest zit op 8 meter hoogte in een Els en is van afstand door een telescoop goed te zien. In mei ga ik regelmatig naar het nest en tref altijd ♀ Sperwer aan die diep verscholen in de nestkom zit. Begin juni wijst het gedrag van de ♀ op jongen, maar die zie ik niet. Dat gebeurt pas op woensdag 10 juni als ik één donsjong op het nest zie. Tien dagen later, op 20 juni, zitten er drie donsjongen op het nest en worden ze door de ♀ gevoerd. Op 1 juli blijken er zelfs vier jonge Sperwers te zijn die er goed uitzien: het donskleed is grotendeels door bruin verenkleed vervangen. In de dagen hierna staan de jongen niet alleen op het nest, maar ook op de takken rondom het nest. Ze eten echter niet zelf en worden op het nest nog door de ♀ gevoerd. Hoewel ik aardig wat uren bij het nest doorbreng, zie ik geen enkele keer de ♂ Sperwer. In de eerste week van juli groeien de jongen voorspoedig en mijn verwachting is dat ze alle vier half juli zullen uitvliegen. Omdat ik dan met vakantie ben, volgt Sarah Humphrey het wel en wee van de Sperwers. Op 12 juli meldt ze dat nog één jong op het nest staat dat zelf een prooi opeet; ♀ Sperwer is kort op het nest aanwezig terwijl van de andere jongen elk spoor ontbreekt. Drie dagen later, op woensdag 15 juli, is het nest verlaten en zijn de vier jonge Sperwers hopelijk goed uitgevlogen.

Buizerd

Nest I

Dit voorjaar zoek ik in het gebied naar geschikte nesten voor Buizerds en vind o.a. een nest aan de noordkant van het dorp. Het nest zit op zo'n 15 m hoogte in een populier nabij de A44. Op 5 april staat tegen het middaguur een Buizerd op het nest; even later komt een tweede vogel aanvliegen waarna ze samen enige tijd op het nest staan/zitten.

Jonge Buizerd op nest 2
op 24 juni (© Hans van Stijn)

Eén van de twee vogels (waarschijnlijk de ♂) vliegt van het nest en nestmateriaal verzamelt. Als ik een paar weken later naar het nest ga om te kijken hoe het gaat, is het door het bladerdek onzichtbaar geworden. Ik probeer van verschillende kanten het nest te bekijken, maar dat lukt niet zodat ik de voortgang van dit broedpaar helaas niet kan volgen en dus geen idee heb of dit broedpaar succesvol is geweest.

Nest 2

Aan de zuidkant van het dorp heeft in 2014 voor het eerst een Buizerd gebroed (Van Stijn 2015a) en als ik op 28 april 's ochtends langs deze nestlocatie fiets, roept er een Buizerd. Op 1 mei zit een Buizerd in broedhouding op hetzelfde nest als een jaar eerder en dat is goed nieuws; hopelijk lukt het ze dit jaar weer om jongen groot te brengen. Op 25 mei zit de ♀ op het nest en bezorgt de ♂ haar een (onbekende) prooi. Hoewel het hetzelfde nest als vorig jaar is, is het dit jaar toch moeilijker te volgen door de vele takken en bladeren. Desondanks krijg ik een goed beeld van de voortgang van dit broedpaar. Op 31 mei zit de ♀ weer op het nest en reageert ze niet op een laag overvliegende Blauwe Reiger. Als even later een Gaai dicht bij het nest komt, is ze alert en volgt de vogel. Na een tijdje vliegt ze van het nest en cirkelt samen met de ♂ nabij de nestlocatie, waarna de ♂ richting het dorp vliegt en de ♀ het nestbos invliegt.

Hoewel ik regelmatig bij het nest ga kijken, duurt het tot 24 juni voordat ik een jonge vogel op het nest zie: het is een fors jong waarbij op verschillende plekken al bruine veren door het donskleed komen. Het jong ziet er gezond uit en heeft een volle krop. Niet alleen het jong zit op het nest, ook beide oudervogels zijn aanwezig en dat is de enige keer dat ik drie vogels op het nest zie. Als ik zaterdag 27 juni bij het nest kom, zitten er zelfs twee jonge Buizerds op het nest: een groot jong dat goed in de veren zit en een kleiner jong dat deels nog donzig is. Op 4 juli lijkt het grote jong volgroeid en zit aan de achterkant van het nest; vooraan zit de jongere vogel die nog aardig wat dons heeft. Op 15 juli is Sarah Humphrey bij het nest en zijn er op of nabij het nest geen jongen meer te zien; hopelijk zijn beide jonge Buizerds uitgevlogen.

♂ Torenvalk bij nestkast I
op 14 juni (© Hans van Stijn)

Torenvalk

Aan de zuidkant van het Sassemse vogelgebied hangt al een aantal jaar aan een bollenschuur een nestkast voor Torenvalken waar geregeld met succes wordt gebroed en dat geldt ook dit jaar. Maar dit is niet het enige succesvolle broedpaar in Sassenheim in 2015, ook op twee plekken aan de oostkant van het dorp broedt deze soort met succes in een nestkast. Het lukt beide paren om jongen groot te brengen en in totaal vliegen er dit jaar (voor drie paren) in Sassenheim maar liefst 13 jonge Torenvalken uit.

Nest 1

Ook dit jaar is de bekende nestkast aan de zuidkant van het dorp bezet door een paartje Torenvalk. Op 10 april paart een paartje Torenvalk op een lantaarnpaal dicht bij deze nestkast waarin op 12 mei een ♀ Torenvalk zit. Ook op 25 mei zit ze in de kast die op acht meter hoogte aan een bollenschuur hangt en jaagt de ♂ in de buurt. Op 14 juni zie ik voor het eerst donsjongen in de kast zitten die heel actief worden als ♂ Torenvalk een muis aanbrengt: hij laat de muis in de kast vallen, kijkt nog even rond en vliegt na acht seconden weer weg. Een dag later staan er zelfs vijf jonge valkjes in de nestkast. Tijdens mijn bezoek op woensdag 24 juni zitten er vier prachtige jonge Torenvalken in de opening van de nestkast die direct op de muis duiken die ♀ aanbrengt; de jongen lijken klaar te zijn voor het grote avontuur. Als ik op 1 juli weer bij de kast ben, zijn alle Torenvalken verdwenen en hopelijk uitgevlogen.

Nest 2

Donderdag 23 april zie ik 's ochtends twee Torenvalken paren in een boom aan de oostkant van het dorp. Als ik de omgeving afspeur, zie ik aan een bollenschuur een nestkast hangen waarin drie dagen later de ♂ Torenvalk zit en de ♀ op 3 meter afstand op een plank: een nieuw broedpaar! Vrijwel iedere keer als ik in mei bij de nestkast kijk, zit ♀ Torenvalk in broedhouding in de kast. Maar hoe ik ook door de telescoop kijk, ik zie geen jonge valkjes in de kast.

♀ Torenvalk met jongen in nestkast 2
op 14 juni (© Hans van Stijn)

Dat duurt tot 6 juni als ♂ Torenvalk in de nestkast een muis aan de ♀ geeft en twee jonge Torenvalken door de ♀ worden gevoerd! Op zondag 14 juni is het aantal donsjongen verdubbeld en zitten de jongen alleen in de nestkast. Plots is daar ♀ Torenvalk met een muis die ze in twee minuten aan de jonge vogels voert, waarna ze de jongen weer alleen laat en op jacht gaat.

Ik neem contact op met de eigenaar van de bollenschuur en hoor dat hij de nestkast in 2014 heeft opgehangen; er is dat jaar direct gebroed en zijn vijf jonge Torenvalken uitgevlogen. Dit past goed bij mijn waarnemingen vanaf de Oude Vuilnisbelt op 18 oktober en 14 december 2014 (resp. zes en vier Torenvalken). De eigenaar wil de valken graag laten ringen en dat gebeurt op vrijdag 19 juni. De vier jonge valkjes zitten dan al aardig in de veren en laten zich gedwee ringen. Ze zijn naar schatting 3½ week oud en wegen 236 gram, 264 gram, 280 gram en 282,5 gram. De ringer neemt helaas geen andere biometrische gegevens op als vleugellengte, snavelengte, lengte van het loopbeen, kropgrootte e.d. Gezien het gewicht zijn het waarschijnlijk drie ♀♀ en een ♂; de ondergrens bij ♀♀ van deze leeftijd ligt bij 248 gram (Bijlsma 1997).

Het is opvallend hoe snel de jonge vogels groeien, want als ik op de 24^e bij de nestkast kom, zitten er vier jonge Torenvalken die klaar lijken om uit te vliegen. En terwijl de jongen in de kast zitten, draagt ♂ Torenvalk een muis over aan de ♀. Drie dagen later hebben drie van de vier jongen de nestkast verlaten en zitten in bomen in de buurt, waar ze door hun ouders worden gevoerd wat met flink lawaai gepaard gaat. Op 1 juli is de nestkast leeg en heeft ook het vierde jong zijn geboorteplek verlaten.

Nest 3

Op 11 maart baltst een paartje Torenvalk boven het noordelijke deel van de Floris Schouten Vrouwenpolder en let ik daarom in maart en april in dit gedeelte van het gebied extra op een mogelijke nestlocatie. Op 23 april vind ik een nestkast waar een/het paartje aanwezig is; de kast hangt aan een wilg op vier meter hoogte. Een kleine maand later, op 20 mei, zit

Jonge Torenvalken in nestkast 3
op 27 juni (© Hans van Stijn)

een geringde ♀ Torenvalk in broedhouding in de kast en op 7 juni brengt ♂ Torenvalk een muis aan bij de ♀ die in de nestkast zit. Uit het gedrag van de ♀ leid ik af dat er jongen zijn, maar door de telescoop zie ik ze niet. Op 20 juni zie ik hier voor het eerst jonge Torenvalken: er zitten vier donsjongen in de nestkast die niet weten wat ze met de muis moeten doen die de ♀ heeft aangebracht.

Net als bij de jongen van de andere nesten groeien deze valkjes voorspoedig en als ik een week later terugkom, zitten er vier Torenvalken in de nestkast die goed in de (bruine) veren zitten met maar weinig donsveertjes. En die nu wel weten wat ze met de muis moeten doen die door de ♂ wordt aangebracht! De jonge vogel die de muis pakt, verdwijnt direct uit beeld terwijl de andere drie in de opening blijven zitten. Aan het gedrag van de jongen kun je trouwens precies zien of er een oudervogel aankomt; ze slaan met hun vleugels en sperren hun bek wijd open. De afgifte van de muis door de ♂ gaat razendsnel; in vier seconden is het lande, muis laten vallen en weer wegvliegen! De jongen zijn druk met poetsen van hun verenkleed en flapperen volop met hun vleugels; het lijkt erop dat ze binnenkort zullen uitvliegen. Op 1 juli zitten nog twee valkjes in de nestkast en op 3 juli zijn alle jonge Torenvalken uit de nestkast verdwenen.

Boomvalk

Naar aanleiding van het succesvol broeden van een paartje Boomvalken in Park Rusthoff in 2014 (Van Stijn 2015b) zoek ik contact met boomvalkexpert Hanneke Sevink van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN). Zij meldt o.a. dat Boomvalken het jaar daarop vaak binnen een kilometer van het oude nest een nieuwe broedpoging wagen. Met dit in het achterhoofd zijn we vanaf half april extra alert op deze soort en is het Peter Brandsma die op 24 april de eerste Boomvalk van het jaar boven de Rusthofflaan ziet. Ook op de 28e ziet hij er één en op 7 mei worden twee vogels in/boven Park Rusthoff gemeld, hun oude nestlocatie! In de loop van mei komen er meer waarnemingen van deze mooie soort boven de Kagersingel, de Parklaan en de Rusthofflaan.

Sassemse Vogels

En op 30 mei vind ik twee roepende Boomvalken in Park Rusthoff: de ene valk zit vlakbij het nest uit 2014 terwijl de andere af- en aanvliegt. Dit is goed nieuws, zeker als op 8 juni een luid roepende vogel op deze plek te horen is en er in juni nog meer waarnemingen in deze omgeving zijn. Gaan ze ook dit jaar weer in het park broeden?

Regelmatig posten bij het bekende nest levert echter geen bewijs van broeden op en ook op andere plekken in het park en nabije omgeving lukt het ons niet een nest van de Boomvalken te vinden. En dat terwijl er in de eerste helft van augustus boven de Kagersingel en de Rusthofflaan nog geregeld een Boomvalk wordt opgemerkt. Het heeft er dus alle schijn van dat ook dit jaar Boomvalken in Sassenheim hebben gebroed, alleen hebben we het nest niet gevonden. Dat het niet makkelijk is een boomvalkennest te vinden, beschrijft Hanneke Sevink in een artikel in De Takkeling, het blad van de WRN (Sevink 2015). Uren en uren zoeken en posten levert haar uiteindelijk pas eind juli het nest van een paartje Boomvalk op.

BIJLSMA 1997. HANDLEIDING VELDONDERZOEK ROOFVOGELS. KNNV UITGEVERIJ, UTRECHT: 155.

SEVINK 2015. WEL OF GEEN VERVOLGEGSEL VAN BOOMVALK FALCO SUBBUTEO. DE TAKKELING: 157-168.

VAN STIJN 2015A. NIEUW IN SASSENHEIM: SUCCESVOL BROEDENDE BUIZERDS. SASSEMSE VOGELS 11: 38-40.

VAN STIJN 2015B. JIPPIE: BROEDENDE BOOMVALKEN IN HET DORP. SASSEMSE VOGELS 11: 30-33.

@Sassemsevogels
twitert op 22 februari:

Vandaag is de eerste bijzondere
vogelsoort in #2015 in #Sassenheim
te zien: een #Kuifduiker is aanwezig
op de #Klinkenbergerplas.

@Sassemsevogels
twitert op 11 maart:

Mooie soort tp op het #Norremeer:
paartje #Krooneend!! Net ook de 1^e
vr #BruineKiekendief in 2015 in
#Sassenheim langs de
#OudeVuilnisbelt.

@Sassemsevogels
twitert op 19 augustus:

Vandaag leuke #vogeltrek in
#Sassenheim met 5 #Paapje en 1
#Purperreiger in de #FSV-polder
en 5 #Kemphaan langs de
#OudeVuilnisbelt.

Tuinvogelen in Sassenheim

DOOR PETER BRANDSMA

Bijna ieder jaar verhaalt Peter Brandsma in Sassemse Vogels van het vogels kijken in de tuin. Ook dit keer weer vertelt hij wat er allemaal te zien is geweest in en boven zijn tuin aan de Rusthofflaan. Misschien is dit een inspiratie voor anderen om ook bij te (gaan) houden welke vogels er allemaal in of boven de eigen tuin te zien zijn en daar in Sassemse Vogels over te vertellen.

En alweer is er een jaar voorbij en is het weer tijd voor het overzicht van de tuinvogels van 2015. Het vogeljaar in Sassenheim begint voor mij op 5 januari, tegen de avond komen we weer in Sassenheim terug. Op deze dag zie ik nog net voordat het donker wordt de eerste vier soorten. Het zijn Kautwtjes, een paartje Merel, Pimpelmezen en een Roodborst. De volgende dagen komen er natuurlijk steeds meer soorten bij. Ekster, Boomkruiper, Halsbandparkiet, Koolmees, Kokmeeuw, Houtduif en zo maar door. Op de 10^e zie ik de eerste Putters van dit jaar en ook de Grote Bonte Specht laat zich dan voor het eerst zien. De volgende dag zit er in de els een Groene Specht die zich goed laat fotograferen. De 26^e is de beste dag van de maand met 18 soorten. Er zit dan een groep van zo'n 25 Putters achter in de tuin en ook een mannetje Sijs laat zich zien. Ook is er nog een Zwarte Kraai te zien die overvliegt richting park. Op de 27^e zie en hoor ik de eerste Tjiftjaf. De eerste maand van het jaar levert een lijst op met 25 soorten.

9^e

De maand februari begint rustig met in de eerste dagen zo'n acht soorten per dag. De eerste leuke waarneming is op de 4^e als er vier Puttertjes rond de beek in de weer zijn met het zoeken naar voedsel en een bad nemen; later in de maand zijn ze nog regelmatig te zien. Op de 7^e zijn er drie Staartmezen te zien en de eerste Heggenmus van deze maand. Ook een Blauwe Reiger komt even kijken of er in de vijver al iets te halen is, maar het is nog wat vroeg voor de kikkers. Ook scharrelt een Zanglijster zijn kostje bij elkaar.

Groene Specht
langs de Rusthofflaan
op 11 januari © Peter Brandsma

Sassemse Vogels

De volgende dag is er een mannetje Sijs te zien. Op de 17^e zie ik een Goudhaantje in de struiken achter in de tuin en ook een Winterkoning laat zich dan bewonderen. De dag daarna vliegt een Buizerd over en op de 22^e zit een Groene Specht in de els. In februari blijft de teller staan op 33.

Ook maart begint weer rustig maar dat verandert snel, op 3 maart 11 soorten en op 7 en 8 maart 19 en 18 soorten. Hier zitten ook een paar leuke waarnemingen bij. Op de 7^e vliegt er een Aalscholver over, verder op die dag onder andere Zanglijster, Winterkoning, Roodborst, Putter, Houtduif, Heggenmus en Boomkruiper. De volgende dag een Buizerd die rondcirkelt, twee Knobbelzwanen die overvliegen en een Vuurgoudhaantje in de struiken. Verder tot het eind van de maand alleen de gebruikelijke tuinsorten. Wel een vermelding waard zijn de Kleine Mantelmeeuw, een mannetje Grote Bonte Specht, een paartje Groenlingen en op de 29^e een Boomklever. Op 10 maart is de grote els achter in de tuin gekapt, ik ben benieuwd wat dat voor invloed heeft op de vogels. Maart levert 32 soorten op.

Op de eerste dag van april staat er een Blauwe Reiger bij de vijver op jacht naar kikkers en met succes. De reiger wordt deze maand nog zes keer door mij in de tuin gezien. Op de 8^e, de 9^e en de 12^e vliegen er twee Buizerds boven de tuin. Op de 12^e zijn ze aan het baltsen, een spectaculair gezicht als ze in de lucht met de klauwen in elkaar grijpen en dan al buitelen een stuk afdalen. Dit werd een keer of drie herhaald waarna ze uit het zicht verdwenen. Ook de komende drie dagen zie ik nog een Buizerd en ook op de 27^e nog een keer. Op 9 april vliegt er rond half vijf een groep van 14 Aalscholvers over, diezelfde dag zie ik de eerste Boerenzwaluw. Op 14 april zie ik de eerste Fitis van dit jaar in de tuin. Ook de Boomvalk laat zich weer zien en wel op de 24e en de 28e, ze zijn weer terug. De eerste Gierzwaluw vliegt op de 25e weer boven de tuinen. Verder zijn er twee keer overvliegende Grauwe Ganzen en op 12 april cirkelen er twee Ooievaars boven het park. Zes keer zie ik een vrouwtje Sperwer rondvliegen en één keer zie ik haar in het park langs de Parklaan in een boom zitten. De Tijftjaf laat zich een aantal keren zien en nog vaker horen en ook de eerste Visdief wordt weer gesignaleerd. Op de 12e vliegen er twee Bergeenden over en later ook een Witte Kwikstaart. Tenslotte op 26 april nog een Grutto die de eindstand voor deze maand op 39 soorten brengt.

De eerste paar dagen van mei zijn we niet in Sassenheim, pas op de 6^e aan het eind van de dag begint de maand hier voor ons. We zien op deze dag toch nog zeven soorten, allemaal hele gewone tuinvogels. De volgende dag laat een Boomvalk zich boven het park en de tuin zien. Ook een Kleine Mantelmeeuw, een Zilvermeeuw en Gierzwaluwen zijn te zien. De 8e vliegen er twee Nijlganzen over en dat doen ze later in de maand nog een aantal keer, op de 10e, de 11e en de 23e. Op 10 mei vliegen er twee Ooievaars over en twee dagen later nog één. Op de 10e vliegen er ook drie Grauwe Ganzen richting noordwest. Huismussen laten zich regelmatig zien, net als Heggenmus, Gierzwaluw, Boerenzwaluw en wat minder de Huiswaluw. Wat roofvogels betreft is dit een goed maand, zeven keer waarnemingen van Boomvalk, vijf keer Buizerd, twee keer Sperwer en één mannetje Torenvalk. De leukste waarneming in mei is wel het paartje Mandarijneend dat op de 21e 's avonds om 21.00 uur in de vijver landt en daar zeker een half uur zwemt en gras eet. Uiteindelijk komt het aantal waargenomen soorten in mei op 45, een hele hoge score.

De volgende maand met mooi weer zijn we bijna iedere dag buiten. We hebben dan ook veel waarnemingen van de diverse soorten. Eksters, Gierzwaluwen Halsbandparkieten, Huismussen, Merels, Kauwen en Turkse Tortels zien we ongeveer iedere dag. De Boerenzwaluw en Huiszwaluw laten zich echter maar een enkele keer zien. In het begin van de maand vliegen er een aantal maal Aalscholvers over en ook de Blauwe Reiger zien we een paar keer. Ook de Groenling en Grote Bonte Specht komen een paar keer in de tuin kijken. Op 6 juni zit er een Port Lincolnparkiet in een boom bij de burens. Ook zien we vijf keer een Boomvalk, één keer zelfs twee exemplaren, vier keer een Buizerd en één keer een sperwer. Tenslotte nog de Visdiefjes, die zien we op tien dagen overvliegen. De eindstand in juni is 38 soorten.

Juli, het begin is rustig met wat gewone tuinsoorten. Op de 3e vliegen twee Wulpen over die de aandacht trekken door hun geroep. De dag daarna vliegt er een vrouwtje Bruine Kiekendief over. Op 9 juli vliegen vijf Grauwe Ganzen richting de Kaag en op de 16^e zie ik er nog een keer een vliegen. Bijna iedere dag zijn er Gierzwaluwen te zien en vooral te horen, Boerenzwaluwen zijn er op vier dagen, Huiszwaluwen zie ik echter maar op een dag. Drie keer zie ik een Groenling en ook al is de grote els weg, er komt toch nog een paar keer een Grote Bonte Specht in de tuin. Op 3 juli vliegt er om half elf 's avonds een Lepelaar richting zuid. Op de laatste dag van de maand is er nog een paartje Zwartkoppen in de struiken te zien. Dit is trouwens ook de dag met de meeste waargenomen soorten (21). Uiteindelijk zie ik in juli 41 soorten in en vanuit de tuin.

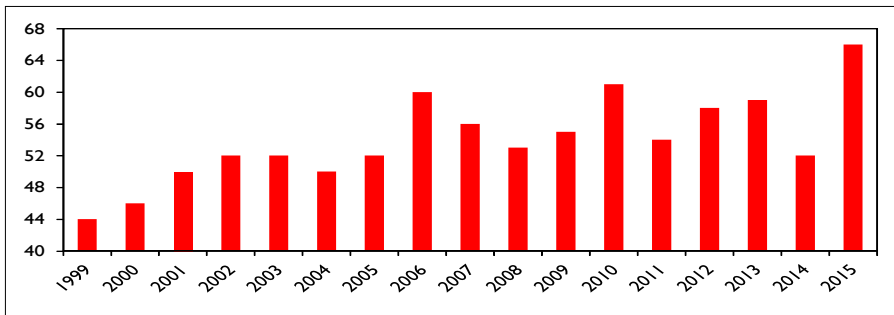
De maand augustus begint lekker met 19 soorten op de eerste dag. Onder andere de Aalscholver, Boomvalk, Groenling, een familie Grote Bonte Specht, zes Visdiefjes, een mannetje Zwartkop en twee Knobbelzwanen. De volgende dag zitten er twee Boomklevers in de struiken. Op de 14^e zoekt een groepje van 9 Staartmezen druk voedsel in de struiken bij de beek. Op de 15^e vliegen twee Buizerds over en wat later zo'n 45 Grauwe Ganzen. Voor de rest geen bijzondere waarnemingen maar natuurlijk wel de bekende soorten. De 20^e vertrekken we voor drie weken naar Friesland en blijft de teller op 31 staan.

De eerste dag tuinvogelen in september is pas op de 20^e. De score in deze maand zal dan ook niet hoog zijn maar een hoge score is ook niet het doel. De 20^e zie ik de volgende soorten: Ekster, Halsbandparkiet, Huismus man en vrouw, Huiszwaluw, Kauw, Turkse Tortel en een Vlaamse Gaai. Op de 26^e een Kievit en op de 27^e vliegt nog een Boerenzwaluw rond. Op de 30^e nog een keer een grote groep Grauwe Ganzen (18 ex), een Sperwer en in de tuin een mannetje Zwartkop. Van de 22ste tot en met de 27ste horen we 's nachts Bosuilen in het park. Uiteindelijk zien we toch nog 21 soorten.

Oktober, de 10^e maand alweer. Een rustig begin met vijf soorten op de 5^e en maar drie soorten op de 6^e. Op de 8^e zie ik achter in de tuin een mees, de eerste gedachte is een Koolmees maar deze is wel erg vaal en de stropdas mist, een Zwarte Mees dus. Later in de week lopen de aantallen per dag wel op maar er zitten geen bijzondere soorten bij. Wel het vermelden waard zijn een Sperwer en een vrouwtje Zwartkop. Op de 2^e van de maand is er een Boomkruiper te zien en een Grote Bonte Specht, ook de Zanglijster laat zich even zien. De 24^e vliegen er nog een keer twee Knobbelzwanen over. Ondanks dat het aantal soorten per dag niet hoog is, kom ik toch op 29 soorten in oktober.

In november zie ik weer een paar keer een Blauwe Reiger bij de vijver staan. Er zijn regelmatig Eksters te zien en natuurlijk ook de Halsbandparkieten ontbreken niet. Op de 22^e is er een Heggenmus aanwezig en ook een paartje Huismussen; deze dag zie ik ook de eerste Koperwiek van dit najaar. Ook Houtduif en Kauwtjes zijn op meerdere dagen te zien net als Kokmeeuwen Koolmeesjes en Merels. Op de 21^e is een Putter aan het baden en de volgende dag een Roodborst. Op de 12^e en de 22^e vliegt een Sperwer over, ook het Winterkoninkje en de Zanglijster zijn dan aanwezig. Tenslotte op de 26^e nog een Zwarte Kraai die de stand op 23 brengt.

December, de laatste maand van het jaar, vroeg donker, dus niet zoveel vogeltijd want er moet overdag natuurlijk gewoon gewerkt worden. Natuurlijk zien we toch nog wel het een en ander, maar er zit niet veel speciaals tussen. Het zijn de gewone tuinsoorten, de enige niet zo gebruikelijke soort is een Nijlgans op de 6^e. December is dan ook de maand met de minste soorten, we komen maar tot 16. Het aantal soorten over het hele jaar is wel hoog, we zien in 2015 in en rond onze tuin maar liefst 66 verschillende soorten (zie figuur 1).

Figuur 1: Aantal vogelsoorten per jaar in tuin aan de Rusthofflaan.

Een Ijslander in de Hemmeerpolder

DOOR: HANS VAN STIJN

Ieder voorjaar kun je vanaf de Oude Vuilnisbelt genieten van Grutto's die in de noordoosthoek van de Hemmeerpolder staan. Meestal verschijnen de eerste vogels in de laatste week van februari en lopen de aantallen dan snel op naar zo'n 200 ex. Tussen deze Grutto's staan ieder jaar weer vogels van de Ijslandse ondersoort *Limosa limosa islandica*. Hoewel deze vogels herkenbaar zijn aan een aantal uiterlijke kenmerken, weet je nooit helemaal zeker of het er eentje is tenzij de vogel gekleurding is. Er zijn immers verschillende kleurringprojecten voor Ijslandse Grutto's.

Ijslandse Grutto
in de Hemmeerpolder
op 10 april (© www.kiekjesdief.nl)

Op vrijdag 10 april fotografeert Wim van Yperen op de dijk van de Hemmeerpolder een ♂ Grutto die verschillende kenmerken van een Ijslandse Grutto heeft: een dieprode kleur, bevekt tot voorbij de poten en een grijs vleugelvlak. De vogel heeft ook de volgende kleurringen: links Mint-Zwart-Oranje en rechts Oranje-Mint-Oranje.

Wim geeft zijn waarneming door en ontvangt op 2 juli een e-mail van Peter Potts, één van de mensen van een kleurringproject van (Ijslandse) Grutto's. De gefotografeerde Grutto is een ♂ Ijslandse Grutto die op 5 augustus 2009 als jonge vogel nabij Ipswich in Suffolk, Engeland is geringd. In februari 2010 wordt de vogel in Portugal opgemerkt waarna hij op 22 maart op het Landje van Geijsel in Ouderkerk aan de Amstel verschijnt.

Sassemse Vogels

Een kleine maand later arriveert de vogel op IJsland en medio augustus wordt hij nabij Manningtree in Essex, Engeland gezien, niet ver van zijn ringplaats. Sindsdien wordt deze vogel geregeld in de vier landen waargenomen en dit jaar dus ook in de Hemmeerpolder. In figuur 2 tref je een aantal van de plekken waar deze IJslandse Grutto is gezien. De route van deze vogel vanuit z'n broedgebied in 2014 en 2015, is weergegeven in figuur 3.

Datum	Locatie	Land	Aantal km
5 augustus 2009	Levington, Orwell estuarium, Suffolk	Engeland	
24 februari 2010	Porto Alto, Taag estuarium, Lissabon	Portugal	1660
22 maart 2010	Landje van Geijssel, Ouderkerk aan de Amstel	Nederland	1840
16 april 2010	Myrar, Borganes	IJsland	2050
12 augustus 2010	Stour estuarium, Manningtree, Essex	Engeland	1920
4 februari 2011	Porto Alto, Taag estuarium, Lissabon	Portugal	1650
1 augustus 2011	Stour estuarium, Manningtree, Essex	Engeland	
9 maart 2012	Landje van Geijssel, Ouderkerk aan de Amstel	Nederland	
26 april 2012	Myrar, Borganes	IJsland	1840
21 februari 2014	Porto Alto, Taag estuarium, Lissabon	Portugal	
17 maart 2014	It Heidenskip (Friesland)	Nederland	1920
22 april 2014	Mýrar, Borganes	IJsland	2020
24 juli 2014	Stour estuarium, Manningtree, Essex	Engeland	2050
15 februari 2015	Porto Alto, Taag estuarium, Lissabon	Portugal	1920
3 maart 2015	Landje van Geijssel, Ouderkerk aan de Amstel	Nederland	1840
10 april 2015	Hemmeerpolder in Warmond	Nederland	28
24 april 2015	Myrar, Borganes	IJsland	2040

Figuur 2: Locaties waar gekleurnde IJslandse Grutto is gezien.

Figuur 3: Route van gekleurnde IJslandse Grutto.

Vogeltrek in Sassem in 2015

DOOR: JOB DE RIDDER

Net als vorig jaar kijk en tel ik dit najaar vogeltrek vanaf de uitkijkpost op de voormalige Oude Vuilnisbelt. In totaal tel ik op elf verschillende dagen waarvan twee in september, acht in oktober en één in november en noteer ik 36 vogelsoorten. Vooral oktober is de vogeltrekmaand bij uitstek, in die maand trekken miljoenen vogels zuidwaarts over ons land. En natuurlijk ook over Sassemheim. Wel is het sterk afhankelijk van de weersomstandigheden of je veel vogels kunt zien. Bij een strakblauwe lucht met weinig wind zullen de vogels bijvoorbeeld erg hoog vliegen en zijn vaak moeilijk te ontdekken tegen de scherpe lucht. Determinatie op geluid is dan vaak wel een optie, maar welk aantal er overvliegt, is dan soms niet te zien. Trekvogels vliegen het liefst met tegenwind, hoewel een zuidwesterstorm natuurlijk weer iets te veel van het goede is. Het valt mij dit jaar op dat de weersomstandigheden voor mijn gevoel nooit super ideaal zijn. Desondanks heb ik erg genoten van de vogels die er over kwamen en enkele leuke soorten die ter plaatse waren bij de trektelpost.

Grauwe ganzen, die volop overwinteren in onze polders, zijn twee keer langstrekkend gezien, in totaal 78 vogels. Op 9 oktober tel ik de eerste Kolganzen (185 ex). In de loop van de maand oktober stijgt dit aantal tot in totaal 1657 langstrekkende vogels. 24 oktober is een topdag met maar liefst 1200 exemplaren. Krakeenden vliegen in mooie aantallen langs op 11 september (84 ex) en 4 oktober (44 ex). Smienten zijn vanaf eind september op de Kagerplassen aanwezig en hun aantal loopt op tot enkele duizenden. Vaak pendelen ze heen en weer tussen de Kagerplassen en de Klinkenbergerplas. Op 18 oktober tel ik een groep van 50 langs vliegende exemplaren.

Op 11 oktober vliegt een grote groep van maar liefst 131 Aalscholvers in een karakteristieke V-vorm langs. Lepelaars zie ik op 11 september en vrij laat nog één op 25 oktober. Roofvogels zie ik ook maar niet in groten getale, Buizerd (1 ex), Sperwer (5 ex) en Slechtvalk (2 ex) zijn genoteerd. Op zes teldagen worden Goudplevieren gezien met een absoluut hoogtepunt op 6 november als er maar liefst 1300 vogels worden geteld. Naast de Goudplevier worden er nog vier steltlopersoorten waargenomen: Witgat (2 ex), Kievit (25 ex), Wulp (2 ex) en Watersnip (22 ex). 25 oktober is een goede trekochtend voor de duivensoorten: Holenduif (102 ex) en Houtduif (239 ex) laten zich prima vertegenwoordigen. Heel bijzonder dat juist die dag de duivensoorten het op hun heupen kregen en doortrekken naar zuidelijke oorden, naar de reden waarom precies die dag blijf ik gissen. Leuk is ook de enige Grote Bonte Specht die op 18 oktober erg hoog en strak doorvliegt naar zuid. De Veldleeuwerik, die zich vaak al van verre aankondigt door zijn karakteristieke roep, wordt op vijf teldagen gezien. In totaal trekken er 106 exemplaren langs. De laatste Boerenzwaluwen zie ik dit jaar op 26 september als nog een groep van 14 vogels lang vliegt. Hoewel de Rietgors vrijwel de gehele winter rond de telpost aanwezig is, worden er toch acht echt doortrekkende vogels geteld. De soort die ik vrijwel elke teldag zie en verreweg het meeste tel, is de Spreeuw. Machtig mooi en indrukwekkend als er zo'n grote groep van enkele honderden spreeuwen vlak boven je langsvliegt. In totaal zijn er 9679 geteld met 25 oktober als topdag met 3940 vogels.

Sassenheimse Vogels

Kramsvogels worden slechts op drie dagen waargenomen waarbij 18 oktober verreweg de beste dag is met 77 van de totaal getelde 83 vogels. Naast de Kramsvogels zie ik nog twee lijstersoorten en wel de Koperwiek en de Grote Lijster. De oogst is erg matig, slechts vijf Koperwieken op 18 oktober en een solitaire Groter Lijster op 30 oktober. Vermeldenswaardig is nog dat begin november op een zaterdagochtend er tientallen Koperwieken vanuit de kust over Sassenheim richting oost vliegen en er veel Koperwieken ter plaatse zijn. Slechts één Ringmus vliegt op 9 oktober over de telpost.

Grote Gele Kwikstaarten zijn in tegenstelling tot vorig najaar redelijk goed vertegenwoordigd met 8 exemplaren. De beste dag is 11 oktober met 3 exemplaren. Totaal 14 Witte Kwikstaarten doen de telpost aan, de beste dag is 9 oktober met 9 exemplaren. Graspiepers doen het dit najaar vrij goed met 75 exemplaren. Op 9 oktober is de beste dag met 29 langsvliegende piepers. Matige aantallen voor de Vink, in totaal slechts 26 vogels geteld. Leuk zijn de acht Kepen die makkelijk op hun geluid gedetermineerd worden; enkele zijn ook even ter plaatse op de telpost. Nog vier vinkachtigen trekken langs in minder dan 10 exemplaren per soort. Het zijn de Groening, de Putter, de Sijs en de Kneu.

Tijdens het tellen van langstreckende vogels houd ik natuurlijk ook de directe omgeving van de telpost nauwlettend in de gaten. Dit levert een aantal leuke waarnemingen op waarvan een aantal niet alledaags. Op 25 oktober is een Fazant te horen vanuit de Eendenkooi. Op 26 september is een paartje Tapuit aanwezig. En vanaf 23 oktober is ook een paartje (achteraf overwinterend) Roodborsttapuit aanwezig. Op 18 oktober zit een Goudhaan hoog in de aanwezige bomen te roepen. Tussen 9 en 18 oktober worden er in totaal vier IJsvogels gezien. Blijft bijzonder om deze blauwe schicht al luid roepend onder de telpost door te zien vliegen. Op 23 oktober laat een Waterral zich prachtig in een rietkraag in het ochtendzonnetje bekijken. Op het Norremeer zijn totaal vijf Dodaarzen ter plaatse. De steeds talrijker wordende Grote Zilverreiger wordt 19 keer ter plaatse geteld met de beste dag op 11 september met 6 exemplaren. Ondanks de niet geweldige weersomstandigheden op de getelde dagen, is het uiteindelijk toch een mooi lijstje geworden.

Vogels trekken niet alleen overdag, ook 's nachts is er vogeltrek. De Koninklijke Luchtmacht volgt met radar de hoeveelheid vogels (in dichtheden per km³) in de lucht om het aantal vogelaanvaringen met haar jachtvliegtuigen te beperken. Hiervoor gebruiken ze niet alleen hun eigen gevechtsradar, ook de weerradars van Nederland en België worden gebruikt. Bij hoge vogeltrek-dichtheden worden waarschuwingen aan de vliegers gegeven en bij extreme vogeltrek wordt het luchtruim op lage hoogte gesloten.

In de nacht van 8 op 9 oktober registreren de weerradars in België extreme aantallen trekvogels. Op zich is dat in deze tijd van het jaar niet ongebruikelijk, maar dat ook de nachten daarna zulke hoge aantallen opleveren, is wel bijzonder. De trek golf eindigt in de nacht van 11 op 12 oktober. De aantallen overtrekkende vogels in deze vier nachten variëren van ruim 7 miljoen in de eerste en laatste nacht, tot 23 en 19 miljoen vogels in de nachten van 8 op 9 en 9 op 10 oktober. In totaal zijn in Nederland en België gedurende deze trek golf ruim 56 miljoen vogels doorgetrokken! Allemaal in de nacht en dus onzichtbaar voor trektellers (Van Gasteren 2016).

VAN GASTEREN 2016. VOGELTREK IN 2015 OP HET RADARSCHERM. TREKTELLINGEN IN NEDERLAND IN 2015 (JAARVERSLAG TREKTELLEN.NL): 23-27.

Het fenologieoverzicht

DOOR: HANS VAN STIJN

Het jaarlijkse overzicht van de eerste waarnemingsdatum van een aantal zomergasten in het dorp. De resultaten van 2015 zijn in figuur 4 te lezen, waar per soort voor de afgelopen jaren vet & cursief is aangegeven wat de vroegste waarnemingsdatum van die soort in Sassenheim is. De van een w voorziene waarnemingen hebben zeer waarschijnlijk betrekking op overwinterende vogels.

Soort	Eerste waarnemingsdatum											
	<2005	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lepelaar	28-2	19-3	27-2	18-2	24-2	7-3	9-3	13-2	21-3	20-3	26-2	28-3
Bruine Kiekendief	^w 2-1 8-3	20-3	26-3	28-3	19-3	28-3	20-3	19-3	14-3	16-3	20-3	11-3
Boomvalk	24-4	1-5	19-4	29-4	20-4	12-5	29-4	1-5	27-5	19-5	25-4	24-4
Regenwulp	15-4	21-4	14-4	16-4	19-4	15-4	17-4	18-4	24-4	13-4	26-4	24-4
Grutto	14-2	26-2	18-2	18-2	24-2	22-2	27-2	25-2	29-2	5-3	23-2	1-3
Visdief	13-4	23-4	18-4	13-4	16-4	16-4	17-4	11-4	14-4	14-4	17-4	12-4
Koekoek	29-4	29-4	4-5	29-4	27-4	2-5	27-4	22-4	29-4	7-5	5-5	26-4
Gierzwaluw	21-4	22-4	15-4	21-4	17-4	16-4	20-4	21-4	23-4	18-4	18-4	17-4
Boerenzwaluw	24-3	2-4	25-3	11-4	3-4	25-3	26-3	29-3	22-3	6-4	3-4	5-4
Huiszwaluw	22-4	1-5	16-4	18-4	13-4	25-4	10-4	1-5	5-5	15-4	19-4	17-4
Tijftjaf	^w 6-1 11-3	20-3	26-3	^w 14-1 10-3	15-3	15-3	20-3	15-3	15-3	4-4	10-3	^w 27-1 10-3
Fitis	29-3	1-4	3-4	6-4	1-4	1-4	25-3	26-3	3-4	13-4	2-4	10-4
Braamsluiper	3-5	1-5	22-4	13-4	19-4	19-4	16-4	12-5	29-4	16-4	13-4	24-4
Grasmus	25-4	15-5	30-4	27-4	25-4	21-4	20-4	17-4	29-4	21-4	27-4	20-4
Tuinfluitier	25-4	19-4	20-4	23-4	23-4	22-4	24-4	25-4	27-4	23-4	24-4	25-4
Zwartkop	4-4	3-4	7-4	^w 23-2 2-4	7-4	2-4	^w 29-1 2-4	1-4	29-3	16-4	4-4	12-4
Spotvogel	8-5	15-5	7-5	19-5	11-5	10-5	14-5	9-5	12-5	11-5	25-5	31-5
Bosrietzanger	20-5	22-5	7-5	2-6	29-5	25-5	26-5	23-5	23-5	11-5	15-5	8-5
Kleine Karekiet	1-5	23-4	21-4	29-4	23-4	23-4	25-4	1-5	3-5	28-4	27-4	26-4
Nachtegaal	16-4	17-4	18-4	17-4	25-4	16-4	20-4	14-4	16-4	15-4	27-4	--
Paapje	6-5	5-5	5-5	30-4	5-5	11-5	1-5	8-5	27-5	25-4	--	--
Tapuit	21-4	1-5	18-4	28-4	10-4	9-4	20-3	8-4	14-4	12-4	17-4	14-4
Gele Kwikstaart	30-3	14-4	7-4	14-4	6-4	15-4	6-4	2-4	13-4	7-4	31-3	9-4
Witte Kwikstaart	10-3	5-3	13-3	^w 3-2 11-3	^w 16-2 19-3	9-3	28-2	2-3	^w 4-1 11-3	6-3	^w 3-1 22-2	4-3
Rouwkwikstaart	13-3	17-3	12-3	--	--	21-3	20-3	14-3	25-3	13-3	23-2	6-3

Figuur 4: Eerste waarnemingsdatum per soort ¹/m 2015.

Sassemsse Vogels

Het Sassemsse vogelgebied is niet groot en kent maar weinig waarnemers. Toch lukt het ieder jaar weer om voor vrijwel elke soort een realistische eerste waarnemingsdatum te verzamelen. En hoewel het aantal waarnemingen van soorten niet groot is, kun je op basis van de eerste waarnemingsdatums toch wel een beeld krijgen hoe het weer op de trekroute in het voorjaar is geweest. Voor 2013 leverde een dergelijke analyse van de gegevens een duidelijk beeld op: de vroege vogels (o.a. Lepelaar, Tjiftjaf en Zwartkop) waren beduidend later dan normaal binnen terwijl de late aankomers (o.a. Visdief, Gierzwaluw, Grasmus en Kleine Karekiet) juist eerder dan normaal in Sassenheim waren. De voornaamste reden voor de vertraging lag in de vele regenbuien en stormen die de vroege vogels tijdens hun tocht door Spanje en Frankrijk ondervonden. Daarbovenop kwamen stevige noordelijke windstromen in Zuid-Europa waardoor de vogels niet konden doorvliegen, gedwongen werden op een plek te blijven en daardoor langer over hun reis naar hun broedgebieden deden en dus ook later in Sassenheim aankwamen (zie Van Stijn 2014).

Voor 2015 lijkt een vergelijkbaar patroon op te treden: de vroege vogels zijn vrijwel allemaal later dan gemiddeld voor het eerst in Sassenheim waargenomen, terwijl de late vogels juist bijna allemaal eerder dan gemiddeld voor het eerst hier zijn opgemerkt. Er zijn natuurlijk uitzonderingen: bij de vroege vogels zijn Bruine Kiekendief en Rouwkwikstaart eerder gezien terwijl bij de late aankomers Regenwulp en Spotvogel juist later binnen zijn dan we de afgelopen vijftien jaar gewend waren.

Zoals gemeld is de set aan waarnemingen niet heel erg groot waardoor er altijd wel een verschil tot zes dagen ten opzichte van de gemiddelde aankomstdatum per soort te verwachten is. En dat geldt ook dit jaar voor de meeste soorten; uitzonderingen hierop zijn Lepelaar (21 dagen later), Bruine Kiekendief (10 dagen eerder), Spotvogel (16 dagen later), Bosrietzanger (13 dagen eerder) en Rouwkwikstaart (10 dagen eerder). Vooral de late Lepelaar valt op, het is immers een soort die door zijn grootte, kleur en gedrag meestal wel in het veld wordt opgemerkt.

VAN STIJN 2014. HET FENOLOGIEOVERZICHT. SASSEMSE VOGELS 10: 47-50.

Visdief
op het Norremeer
op 13 mei (© www.kiekjesdief.nl)

De Roodemolenpolder: door de gemeente bedreigd waardevol grasland

DOOR: HANS VAN STIJN

Aan de westkant van het Sassemse vogelgebied ligt ingeklemd tussen Sassenheim en Voorhout de Roodemolenpolder, een mooie open graslandpolder met o.a. broedende weidevogels. Het college van B&W en de gemeenteraad hebben in 2010-2012 hun oog op de polder laten vallen en willen de polder omvormen tot een landschapspark. Bij de planvorming en voorbereiding op de besluitvorming is in 2014 de lokale bevolking betrokken door deelname aan een werkteam. Ik heb als lid van het werkteam dit traject van zeer dichtbij meegemaakt.

De Roodemolenpolder is een graslandpolder die in de provinciale structuurvisie van Zuid-Holland staat aangegeven als “belangrijk weidevogelgebied”. Hier zijn geen ingrepen toegestaan die het gebied wezenlijk aantasten, tenzij er sprake is van een groot maatschappelijk belang. In Zuid-Holland geldt dat bij een dergelijke functieverandering elders nieuw weidevogelgebied moet worden aangelegd (het compensatiebeginsel). In de Roodemolenpolder wordt nog volop geboerd door een aantal boeren uit beide plaatsen. Eén van de boeren doet aan agrarisch natuurbeheer en maait speciaal voor de weidevogels pas na 1 juni en hij gebruikt geen mestinjector om mest uit te rijden. En hoewel de resultaten niet extreem goed zijn (vier paar Grutto, twee paar Tureluur, een paar Kievit en drie paar Scholekster), heeft de Roodemolenpolder een dichtheid van ruim 30 broedparen per 100 ha waardoor de polder het predicaat “goed weidevogelgebied” verdient. Zoals bekend krijgt tegenwoordig steeds vaker economie de voorkeur boven ecologie. En mede daardoor daalt het aantal weidevogels in Nederland razendsnel en dat geldt helaas ook voor het Sassemse vogelgebied.

Maar de Roodemolenpolder is niet alleen belangrijk als broedgebied voor weidevogels, ook voor soorten als Patrijs, Veldleeuwerik, Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart en soms zelfs de Engelse Kwikstaart zijn de polder en de aangrenzende gebieden (o.a. de Eikenhorstlaan) als broedgebied van belang. En daar blijft het niet bij want ook voor trek- en wintervogels is het gebied aantrekkelijk. Ieder voor- en najaar verblijven Lepelaars, Tapuiten en Paapjes en soms zelfs een Zwartkopmeeuw in de polder. In de winter zie je er geregeld groepen ganzen en zit meestal een Slechtvalk in één van de hoogspanningsmasten.

Als gemeente zou je juist trots op zo'n gebied moeten zijn, het beschermen en er met je handen afblijven. Maar dat is nou net niet wat de gemeente doet. De gemeente heeft andere plannen met de Roodemolenpolder. Het eerste daarvan werd in 2011 duidelijk toen gestart werd met de voorbereidingen voor de aanleg van een fietspad door het noordelijke deel van de polder. Hiertegen is door verschillende groeperingen (o.a. het Milieuoverleg Duin- en Bollenstreek (MODB)) flink geprotesteerd, maar vooralsnog zonder succes. Motivatie voor de gemeente om het fietspad aan te leggen, is de tijdwinst die fietsers vanuit Voorhout hebben om naar het NS-station in Sassenheim te rijden (1 minuut).

Sassemse Vogels

Ook kost het de gemeente zogenaamd niets omdat het fietspad door de provincie wordt gefinancierd; dat de inwoners van de gemeente daaraan ook mee betalen, interesseert de gemeente blijkbaar niets. De gemeentelijke voorkeur voor het noordelijke boven het zuidelijke deel van de polder is ingegeven door de aanwezigheid van weidevogels als Grutto, Kievit en Scholekster in het zuidelijke deel. Ze weten dus dat ze daar zitten.

Tegelijkertijd met het uitwerken van de plannen voor het fietspad, is er in de gemeenteraad en in commissies gesproken over een andere inrichting van de Roodemolenpolder: het moet een landschapspark worden waarin “je natuur kunt beleven”. Een gemeenteraadslid van D66, blijkbaar zonder enig benul van natuur, deed de uitspraak dat hij “dan lekker tussen de weidevogels kan joggen”. Het college heeft de ideeën omarmd, heeft de afgelopen jaren voor een paar miljoen euro grote delen van de polder opgekocht en is in 2013 gestart met de planvorming. Daarbij is gelukkig gedacht aan inspraak door de inwoners en is op 23 januari 2014 een informatieavond gehouden waarin de plannen zijn gepresenteerd. Wethouder Van Velzen (CDA) opende de avond en benadrukte dat de gemeente luistert naar de stem van de inwoners: “Willen jullie geen verandering, dan komt er geen verandering en blijft de polder zoals die is”. Tijdens deze bijeenkomst hebben de 120+ aanwezigen aangegeven welke gevaren en kansen zij voor de polder zien. Ruim 80% gaf aan dat er niets aan de polder moet veranderen en is nogmaals aangegeven dat ook het fietspad niet gewenst is. O.a. Jelle van Dijk (namens het MODB) benadrukte dat de Roodemolenpolder een beschermd grasland is waarvan een deel door de provincie als belangrijk weidevogelgebied is aangeduid.

De gemeente wilde blijkbaar toch niet naar de inwoners luisteren, want er lag al een plan klaar waarin een werkteam mogelijke inrichtingsvarianten voor de Roodemolenpolder moest uitwerken. Dit werkteam bestond uit 16 vrijwilligers die zich bij de informatieavond konden aanmelden. De animo hiervoor was groot, ruim 50 aanmeldingen, waaruit de gemeente een representatief werkteam heeft samengesteld met daarin omwonenden, inwoners van de gemeente, het bedrijfsleven (??) en een vertegenwoordiger van Natuurvereniging de Bollenstreek (NVB). Omdat de vertegenwoordiger van de natuurvereniging niet op de voorgestelde dagen aanwezig kon zijn, ben ik gevraagd aan het werkteam deel te nemen en dat heb ik gedaan (ik had mijzelf nl. ook aangemeld).

Ter voorbereiding op de eerste bijeenkomst van het werkteam heb ik gesproken met mensen van het MODB, de NVB en de Vereniging Behoud de Polders uit Hillegom. Zij hebben mij overladen met tips, trucs en informatie over hoe ik mijn standpunt en dat van het MODB en de NVB (alleen veranderen als dat goed is voor de natuur) in het werkteam kon inbrengen. Het werkteam werd bijgestaan door een extern bureau dat ervaring heeft met dit soort trajecten en hield gelijk de wethouder alle opties open. Tenminste, dat werd wel uitgesproken, maar niet in de praktijk gebracht. Ook het representatieve karakter van het werkteam viel nogal tegen; bij de eerste bijeenkomst van het werkteam bleek dat 6 van de 16 werkteamleden tegen enige aanpassing van de Roodemolenpolder waren (37,5%) en dat is toch iets heel anders dan de 80% zoals op 23 januari duidelijk werd. Het externe bureau had ter voorbereiding op de eerste werkteambijeenkomst vijf scenario's uitgewerkt, variërend van niets doen tot en met een volledige metamorfose van

*De Mottigerpolder
vanuit het noordwesten.
(© Hans van Stijn)*

de polder tot een “experience” met boten, struipaden en een theehuis. In slechts één scenario veranderde er dus niets aan de polder en dat strookte niet met de mening van de aanwezigen op de bijeenkomst van 23 januari.

Aansluitend op de eerste werkteambijeenkomst was er een openbare sessie waarin het werkteam de resultaten aan geïnteresseerden presenteerde. Het commentaar van de aanwezigen was niet van de lucht: dit kan toch niet! Maar het kon wel en de gemeente en het externe bureau gingen gewoon door, want bij de tweede werkteambijeenkomst bleek dat de vijf scenario's in elkaar geschoven waren naar drie varianten waarbij in alle drie de scenario's er veranderingen in de polder doorgevoerd zouden worden. En ook bij de presentatie van deze scenario's aan de geïnteresseerden was er veel commentaar. Op vragen van aanwezigen over de weidevogels en de natuurwaarden van de polder, antwoordden de wethouder en de externe projectleider dat het wel meeviel met de waarde van het gebied; zoveel bijzonders zat er immers niet. Ze bleken zich te baseren op een - in opdracht van de gemeente opgesteld - natuurwaardenrapport, dat van bijzonder laag niveau was; het was min of meer een verzameling waarnemingen van www.waarneming.nl en was verre van compleet. De inventarisaties van de Roodemolenspolder door o.a. de weidevogelgroep Noordwijk en omstreken ontbraken bijvoorbeeld! Jelle van Dijk (hulde!) heeft vervolgens een nieuw rapport over de natuurwaarden van de polder opgesteld (Van Dijk 2014) waarin ook de weidevogelinventarisaties van het gebied zijn opgenomen en dat gaf dus een heel ander beeld; dit moesten de wethouder en de externe projectleider direct erkennen.

Voordat “het volk” via een internetstemming op de drie scenario's mocht stemmen, is op verzoek van een aantal werkteamleden een extra werkteambijeenkomst belegd waarin bij ieder scenario een aantal kenmerken is bepaald (o.a. gevolgen voor natuur, investeringskosten, jaarlijkse kosten e.d.). Men moet immers weten wat men kiest en wat de gevolgen van de gemaakte keuze zijn. De investeringskosten varieerden bijvoorbeeld van €300.000 tot €4.500.000 (!!)

en dat is nogal een verschil. Tijdens deze bijeenkomst bleek plots dat in elk scenario een pad door de Roodemolenspolder was voorzien!

Sassemse Vogels

Toen ik de ingehuurde begeleiders hierop aansprak, gaven ze niet thuis en verwezen ze naar iedereen behalve naar zichzelf. Het merendeel van de aanwezigen wilde graag de polder in, waardoor het mij en enkele medestanders op dat moment niet lukte om de plannen aan te (laten) passen. En de wethouder had nog zo gezegd: “*Willen jullie geen verandering, ... blijft de polder zoals die is*”.

Omdat het mij niet lekker zat, heb ik de gemeentelijke projectleider een e-mail gestuurd waarin ik heb aangegeven dat de uitkomst van het werkteam totaal ongeloofwaardig is; in alle drie de scenario's wordt de Roodemolenpolder opengesteld voor de mensen en dat past niet bij de uitkomst van de bijeenkomst van 23 januari (80% geen verandering) en ook niet bij de afspraken die tijdens de bijeenkomsten van het werkteam zijn gemaakt. Dankzij de e-mail en het gesprek dat ik naar aanleiding hiervan met twee gemeentelijke projectmedewerkers heb gehad, is het geplande pad in mijn voorkeursscenario (scenario Behoud+++)¹ alsnog geschrapt en bleef de polder in dit scenario onaangetast.

Op 22 mei 2014 is de internetstemming geopend en zijn er bijna 1200 stemmen uitgebracht, waarvan ruim 50% op scenario Behoud+++ heeft gestemd. De geïnteresseerden hebben zich dus duidelijk uitgesproken voor het scenario waarin de polder niet verandert! In dit scenario is er meer aandacht voor agrarisch natuurbeheer, komt om de polder een wandelpad met extra groen en blijft de polder zelf gesloten voor bezoekers. De wethouder heeft steeds aangegeven dat hij de keuze van de stemming zal respecteren en heeft voorlopig woord gehouden. Begin augustus 2014 heeft het college van B&W immers ingestemd met het voorstel aan de gemeenteraad dat de inrichting van de Roodemolenpolder conform de internetstemming op basis van scenario Behoud+++ wordt uitgevoerd. In het voorstel staat ook dat dit traject ruim €80.000 heeft gekost (€25.000 meer dan begroot); veel geld als je weet dat de wens van de geïnteresseerden bij de eerste bijeenkomst al duidelijk was.

Het was voor mij voor het eerst dat ik aan zo'n project heb deelgenomen en het is me niet in mijn koude kleren gaan zitten. Er speelde van alles rondom het project, er waren verschillende belangen, er werden gegevens en rapporten achtergehouden en als klap op de vuurpijl werd tijdens het project het nieuwe collegeakkoord van CDA, D66 en VVD gepresenteerd waarin stond dat de Roodemolenpolder als een landschapspark ingericht moet worden! Hoezo luisteren naar de inwoners en respect tonen voor een lopend project? Toch lijkt het goed te komen met de Roodemolenpolder en wordt vooralsnog de wens van veel geïnteresseerden en mijzelf gevolgd: er komt geen verandering in de polder en dat is het mij allemaal wel waard geweest. Maar ik zal, ondanks de positieve berichten, het project blijven volgen en waar nodig mijn vinger opsteken.

VAN DIJK 2014. WEIDEVOGELS IN DE ROODEMOLENPOLDER. NOORDWIJK.

Een Ooievaar eet ook wel eens een Haas

Op 5 augustus probeert deze Ooievaar in de Floris Schouten Vrouwenpolder een dode Haas op te eten. Het gaat de Ooievaar niet gemakkelijk af en pas na ruim 20 minuten is de Haas naar binnen gewerkt! De foto's van deze bijzondere waarneming zijn van Job de Ridder.

Rommelhoek Oosthoutlaan: een verdwenen natuurgebiedje

DOOR: HANS VAN STIJN

Het was maar een gebiedje van 3,5 hectare groot, maar het leverde vrijwel ieder jaar weer leuke waarnemingen op: de Rommelhoek Oosthoutlaan. Ingeklemd tussen de Oosthoutlaan, de Roodemolenpolder en Sportpark De Roodemolen was het hier meestal leuk vogels kijken. In eerste instantie alleen in gebruik als opslagplaats voor niet-meer-te-gebruiken goederen van een lokale aannemer, later kwam er een hondentrainplek bij en liepen er ook paarden. Maar steeds was het een leuk plekje waar je – vooral in het voor- en najaar – ongestoord kon genieten van vogels als Grasmus, Tapuit en Kleine Karekiet. Helaas is dit jaar de schep in de grond gegaan, is alle begroeiing verwijderd, heeft de aannemer zijn spullen opgehaald en is de Rommelhoek Oosthoutlaan verworpen tot een kil en stil industrieterrein zonder vrolijk vogelgeketter in het voorjaar.

De Rommelhoek Oosthoutlaan was een plek waar je alles kon vinden dat de aannemer niet meer leek te gebruiken: bielzen, banden, containers, maar ook trottoirbanden. Het gebiedje was aan drie van de vier kanten omsloten door slootjes waarlangs riet groeide; tegen de sloten aan was er opslag van vooral Wilg met aan de sportparkkant een mooie Elzensingel. Op een groot deel van het terrein groeiden grassen en kruiden en er waren ook een paar kleine vochtige delen met riet. Het terrein voor de honden leek wel een biljartlaken, zo strak was het gemaaid; het was rondom afgezet met een hek van 1,75 m hoog. De Rommelhoek oogde niet erg natuurlijk, maar dat maakte het juist zo leuk: op een onverwachte plek leuke vogels waarnemen.

Het gebied is pas in 2005 door lokale vogelaars ontdekt en heeft z'n eerste bijzondere waarneming op 11 september van dat jaar als er zeven Paapjes aanwezig zijn, het hoogste

aantal van deze soort op één plek in Sassenheim tot dan toe. De waarneming valt op de dag vol mooie waarnemingen in het Sassemse vogelgebied en die sindsdien bekend staat als de “zinderende zondag” met o.a. Purperreiger, Wespendif, Zwartkopmeeuw (3 ex), Ijsvogel, Boompieper, Paapje (18 ex), Tapuit (26 ex), Grauwe Vliegenvanger en Gekraagde Roodstaart (zie ook Van Stijn 2005).

In mei en juni 2006 zijn zingende Grasmus, Kleine Karekiet, Bosrietzanger en Tjiftjaf aanwezig, soorten die hier sindsdien vrijwel ieder jaar te horen zijn, later aangevuld met Fitis en Rietzanger. Deze soorten geven goed de waarde van de Rommelhoek Oosthoutlaan aan: een prima broedgebied voor vogels van ruigten en riet. De rust in het gebied verleide in sommige jaren ook Scholekster, Grutto, Tureluur en Kievit tot succesvol broeden. Op 11 juni 2006 wordt de eerste (♀) Tapuit gemeld, een soort die hier tot 2011 jaarlijks in het voorjaar wordt gezien. Paapjes worden 1/3 2008 vooral in het najaar gemeld en op 7 oktober 2007 is een ♂ Roodborsttapuit aanwezig. De meest bijzondere waargenomen soort in het gebied is de Grote Pieper, die op 1 mei 2008 kort ter plaatse is. Andere leuke waarnemingen zijn die van een Ransuil, verschillende Houtsnippen, een Grote Zilverreiger en een paar keer een ♀ Beflijster. In de elzensingel zaten soms groepjes Sijs en Putter en op 30 december 2011 zelfs een groep van 90 Grote Barmsijzen. De Grote Lijster is er in drie jaren te zien geweest en tijdens de voorjaarstrek eind april, begin mei zijn Lepelaar, Zwarte Wouw (2 keer), Bruine Kiekendif en Regenwulp waargenomen.

Helaas is dit jaar de schep de grond ingegaan en is natuurgebiedje de Rommelhoek Oosthoutlaan omgetoverd in bedrijvenpark Oosthoutlaan waar volgens de projectontwikkelaar “duurzame bedrijfsontwikkeling in water en groen” mogelijk is. En is het de volgende in een rij van Sassemse natuurgebieden die door menselijk ingrijpen z'n natuurwaarde verliest. En dat is heel erg jammer!

VAN STIJN 2005. ZINDERENDE ZONDAG IN SEPTEMBER. SASSEMSE VOGELS 2: 28-30.

@Sassemsevogels
twitert op 22 augustus:

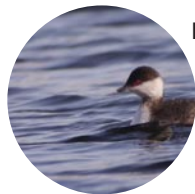
Vandaag 3 soorten reigers bij de
#OudeVuilnisbelt in #Sassenheim:
#BlauweReiger, #GroteZilverreiger
en alweer de 3^e #Purperreiger
dit jaar.

@Sassemsevogels
twitert op 11 september:

Vanochtend leuke #vogeltrek
#najaarstrek in #Sassenheim met
11 #Paapje en 7 #Tapuit
in de #FSV-polder en
bij #Koovireugd.

Films uit het Sassemse vogelgebied

De films die je gewoon bent te bekijken vanaf de DVD die bij Sassemse Vogels hoort, staan ditmaal op het Youtubekanaal van Sassem Vogels. Hier staan ook oudere filmpjes die in Sassenheim zijn gemaakt van o.a. Zwartkopmeeuw en Waterpieper. De komende tijd komen er steeds meer films van Sassemse vogels op dit kanaal. Dit jaar zijn de volgende films in Sassenheim gemaakt:

Deze Kuifduiker is op 22 februari op de Klinkenbergerplas gefilmd waar de vogel een dag eerder is ontdekt. De Kuifduiker is een onregelmatige wintergast in het Sassenheim (0:38).

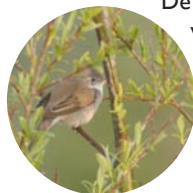

Op 9 april foerageert deze ♂ Gele Kwikstaart in de Mottigerpolder. Deze soort broedt in klein aantal op vooral bollenland aan zowel de west- als de oostkant in het Sassemse vogelgebied (1:14).

Op 10 april zingt deze ♂ Blauwborst bij de Klinkenbergerplas, de plek waar deze soort sinds een aantal jaar broedt (0:31).

Deze Oeverloper loopt op 8 mei aan de oever van de Klinkenbergerplas. Oeverlopers zijn een vaste gast in Sassenheim tijdens de voorjaarstrek (3:00).

De Grasmus komt in het Sassemse vogelgebied voor waar ruigtehoekjes zijn. Deze zingende ♂ is op 24 april gefilmd bij de Klinkenbergerplas en is een vaste broedvogel in Sassenheim (1:30).

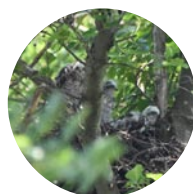

Op 10 mei staat deze ♂ Tapuit in de Mottigerpolder. Tapuiten zijn een vaste gast in Sassenheim tijdens de voor- en najaarstrek (1:00).

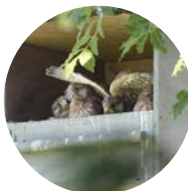
Op 31 mei zingt deze Bosrietzanger op het Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid. Bosrietzangers broeden in klein aantal in Sassenheim (1:00).

In 2015 heeft een paartje Sperwers met succes in Sassenheim gebroed en vier jongen grootgebracht (2:57).

Ook in 2015 heeft een paartje Buizerd in Sassenheim gebroed. Ditmaal hebben ze twee jongen grootgebracht (1:00).

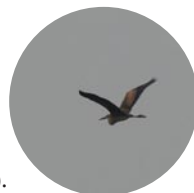

Dit jaar hebben er er drie paartjes Torenvalk in Sassenheim gebroed. Volg het wel en wee van de jongen van nest 1, nest 2 en nest 3 (6:40).

De Bruine Kiekendief is een vaste broedvogel in Sassenheim. Deze ♂ is op 25 juli bij het Norremeer gefilmd (1:29).

De Purperreiger is een vaste najaarsgast in Sassenheim. Deze Purperreiger is op 22 augustus ter plaatse in de Hemmeerpolder (1:17).

De Sassemse lijst 2015

DOOR: HANS VAN STIJN

In De Sassemse lijst 2015 staan alle soorten en ondersoorten die, voor zover bekend, tot en met 31 december 2015 in en/of vanuit het Sassemse vogelgebied (zie het kaartje aan de binnenzijde van de omslag) zijn waargenomen. Met deze lijst is eenvoudig te zien of een Sassemse (onder)soort wel of niet in 2015 is waargenomen. De naamgeving en de volgorde van de lijst zijn gebaseerd op de officiële lijst van Nederlandse vogelsoorten zoals die begin 2015 op www.dutchbirding.nl is gepubliceerd.

Om het onderscheid tussen soort en ondersoort aan te geven, worden ondersoorten cursief getoond. Per waargenomen (onder)soort wordt naast de status (vanaf 1 januari 2000) ook het voorkomen in de vier seizoenen vermeld. Voor de statusgegevens worden de volgende letters gebruikt:

- b = broedvogel (broedt in het Sassemse vogelgebied)
- d = doortrekker (te zien/horen tijdens de voor- en/of najaarstrek)
- e = escape (mogelijk/waarschijnlijk afkomstig uit gevangenschap)
- j = jaargast (gedurende het hele jaar waar te nemen)
- t = toevallige gast (minder dan zes waarnemingen vanaf 1 januari 2000)
- v = voormalig broedvogel in het gebied
- w = wintergast (vooral in de wintermaanden waar te nemen)
- z = zomergast (vooral in de zomermaanden waar te nemen)

De Sassemse lijst 2015 laat zien dat er dit jaar 138 verschillende soorten en drie ondersoorten in het Sassemse vogelgebied zijn waargenomen. Er zijn dit jaar helaas geen nieuwe soorten aan de lijst toegevoegd. Tot en met 2015 zijn er in het Sassemse vogelgebied 222 soorten en vier ondersoorten waargenomen.

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Knobbelzwaan (<i>Cygnus olor</i>)	b/j/w	x	x	x	x	1	1
Kleine Zwaan (<i>Cygnus bewickii</i>)	w	x			x		1
Wilde Zwaan (<i>Cygnus cygnus</i>)	w	x	x		x		1
Sneeuwvangans (<i>Anser caerulescens</i>)	e/t	x			x		1
Taigarietgans (<i>Anser fabalis</i>)	t	x	x				1
Toendrarietgans (<i>Anser serrirostris</i>)	d/w	x	x		x	1	1
Kleine Rietgans (<i>Anser brachyrhynchus</i>)	d	x	x		x		1
Grauwe Gans (<i>Anser anser</i>)	b/j/w	x	x	x	x	1	1

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Dwerggans (<i>Anser erythropus</i>)	t	x					1
Kolgans (<i>Anser albifrons</i>)	d/w	x	x		x	1	1
Kleine Canadese Gans (<i>Branta hutchinsii</i>)	e/t	x			x	1	1
Grote Canadese Gans (<i>Branta canadensis</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>)	d/w	x	x	x	x	1	1
Witbuikrotgans (<i>Branta hrota</i>)	t	x					1
Rotgans (<i>Branta bernicla</i>)	t	x	x		x		1
Casarca (<i>Tadorna ferruginea</i>)	e/t	x	x	x			1
Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Krooneend (<i>Netta rufina</i>)	t	x	x			1	1
Tafeleend (<i>Aythya ferina</i>)	w	x	x	x	x	1	1
Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)	b/j/w	x	x	x	x	1	1
Ijseend (<i>Clangula hyemalis</i>)	t			x			1
Topper (<i>Aythya marila</i>)	t	x	x				1
Grote Zee-eend (<i>Melanitta fusca</i>)	t	x					1
Nonnetje (<i>Mergellus albellus</i>)	w	x	x		x	1	1
Brilduiker (<i>Bucephala clangula</i>)	w	x	x		x	1	1
Grote Zaagbek (<i>Mergus merganser</i>)	w	x	x		x		1
Middelste Zaagbek (<i>Mergus serrator</i>)	t	x	x				1
Krakeend (<i>Anas strepera</i>)	b?/j/w	x	x	x	x	1	1
Smient (<i>Anas penelope</i>)	w	x	x	x	x	1	1
Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)	b?/j/w	x	x	x	x	1	1
Wilde Eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Pijlstaart (<i>Anas acuta</i>)	w	x	x		x	1	1
Zomertaling (<i>Anas querquedula</i>)	d		x	x		1	1
Wintertaling (<i>Anas crecca</i>)	b?/j/w	x	x	x	x	1	1
Kwartel (<i>Coturnix coturnix</i>)	t		x	x			1
Patrijs (<i>Perdix perdix</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Roodkeelduiker (<i>Gavia stellata</i>)	t	x					1
Ijsduiker (<i>Gavia immer</i>)	t	x					1

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Aalscholver (<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>)	j	x	x	x	x	l	l
Grote Aalscholver (<i>P. c. carbo</i>)	w	x	x		x	l	v
Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)	w	x	x		x		l
Kwak (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	t			x			l
Koereiger (<i>Bubulcus ibis</i>)	t		x				l
Kleine Zilverreiger (<i>Egretta garzetta</i>)	t	x	x	x	x		l
Grote Zilverreiger (<i>Casmerodius albus</i>)	j/w	x	x	x	x	l	l
Blauwe Reiger (<i>Ardea cinerea</i>)	j	x	x	x	x	l	l
Purperreiger (<i>Ardea purpurea</i>)	d		x	x	x	l	l
Zwarte Ooievaar (<i>Ciconia nigra</i>)	d			x			l
Ooievaar (<i>Ciconia ciconia</i>)	d/j	x	x	x	x	l	l
Zwarte Ibis (<i>Plegadis falcinellus</i>)	t				x		l
Lepelaar (<i>Platalea leucorodia</i>)	d/z	x	x	x	x	l	l
Dodaars (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	w	x	x		x	l	l
Fuut (<i>Podiceps cristatus</i>)	b/j/w	x	x	x	x	l	l
Roodhalsfuut (<i>Podiceps grisegena</i>)	t	x					l
Kuifduiker (<i>Podiceps auritus</i>)	d	x	x		x	l	l
Geoorde Fuut (<i>Podiceps nigricollis</i>)	d	x	x	x	x		l
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)	d		x	x	x		l
Zwarte Wouw (<i>Milvus migrans</i>)	d		x	x			l
Rode Wouw (<i>Milvus milvus</i>)	d	x	x	x	x	l	l
Zeearend (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	t	x			x		l
Bruine Kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)	b/d/z	x	x	x	x	l	l
Blauwe Kiekendief (<i>Circus cyaneus</i>)	d/w	x	x	x	x		l
Grauwe Kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)	t			x			l
Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)	b?/j	x	x	x	x	l	l
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	b/d/j	x	x	x	x	l	l
Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)	b/j/w	x	x	x	x	l	l
Ruigpootbuizerd (<i>Buteo lagopus</i>)	t				x		l
Visarend (<i>Pandion haliaetus</i>)	d		x	x	x		l

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Torenavalk (<i>Falco tinnunculus</i>)	b/j	x	x	x	x		
Smelleken (<i>Falco columbarius</i>)	d/w	x	x		x		
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	b/d/z		x	x	x		
Slechtvalk (<i>Falco peregrinus</i>)	d/w	x	x	x	x		
Waterral (<i>Rallus aquaticus</i>)	d/w	x	x	x	x		
Waterhoen (<i>Gallinula chloropus</i>)	b/j	x	x	x	x		
Meerkoet (<i>Fulica atra</i>)	b/j	x	x	x	x		
Kraanvogel (<i>Grus grus</i>)	d	x	x	x			
Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	b/d	x	x	x			
Scholekster (<i>Haematopus ostralegus</i>)	b/j	x	x	x	x		
Goudplevier (<i>Pluvialis apricaria</i>)	d/w	x	x	x	x		
Zilverplevier (<i>Pluvialis squatarola</i>)	t		x		x		
Kievit (<i>Vanellus vanellus</i>)	b/j/w	x	x	x	x		
Kleine Plevier (<i>Charadrius dubius</i>)	b/d/z		x	x			
Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)	t	x	x	x	x		
Regenwulp (<i>Numenius phaeopus</i>)	d		x	x	x		
Wulp (<i>Numenius arquata</i>)	d/w	x	x	x	x		
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)	b/d/z	x	x	x	x		
<i>IJslandse Grutto (L. l. islandica)</i>	d	x	x				v
Rosse Grutto (<i>Limosa lapponica</i>)	t		x		x		
Steenloper (<i>Arenaria interpres</i>)	t				x		
Kanoet (<i>Calidris canutus</i>)	t		x				
Kemphaan (<i>Calidris pugnax</i>)	d/w	x	x	x	x		
Krombekstrandloper (<i>Calidris ferruginea</i>)	t			x	x		
Drieteenstrandloper (<i>Calidris alba</i>)	t		x				
Bonte Strandloper (<i>Calidris alpina</i>)	d/w	x	x	x	x		
Kleine Strandloper (<i>Calidris minuta</i>)	t				x		
Oeverloper (<i>Actitis hypoleucos</i>)	d	x	x	x	x		
Witgat (<i>Tringa ochropus</i>)	d/w	x	x	x	x		
Zwarte Ruiter (<i>Tringa erythropus</i>)	d		x	x	x		

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Groenpootruiter (<i>Tringa nebularia</i>)	d		x	x	x		
Bosruiter (<i>Tringa glareola</i>)	d		x	x	x		
Tureluur (<i>Tringa totanus</i>)	b/d/z	x	x	x	x		
Bokje (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	w	x	x		x		
Houtsnip (<i>Scolopax rusticola</i>)	d/w	x	x		x		
Watersnip (<i>Gallinago gallinago</i>)	d/w	x	x	x	x		
Kleine Alk (Alle alle)	t				x		
Lachstern (<i>Gelochelidon nilotica</i>)	t		x				
Zwarte Stern (<i>Chlidonias niger</i>)	d		x	x	x		
Witvleugelstern (<i>Chlidonias leucopterus</i>)	t		x				
Grote Stern (<i>Sterna sandvicensis</i>)	t			x			
Visdief (<i>Sterna hirundo</i>)	b/d/z		x	x			
Kokmeeuw (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	j/w	x	x	x	x		
Dwergmeeuw (<i>Hydrocoleus minutus</i>)	d	x	x		x		
Zwartkopmeeuw (<i>Larus melanocephalus</i>)	d	x	x	x	x		
Stormmeeuw (<i>Larus canus</i>)	j/w	x	x	x	x		
Kleine Mantelmeeuw (<i>Larus fuscus</i>)	d/z	x	x	x	x		
Zilvermeeuw (<i>Larus argentatus</i>)	j/w	x	x	x	x		
Geelpootmeeuw (<i>Larus michahellis</i>)	j?/w	x	x	x	x		
Pontische Meeuw (<i>Larus cachinnans</i>)	d	x	x	x	x		
Kleine Burgemeester (<i>Larus glaucoides</i>)	t	x	x				
Grote Mantelmeeuw (<i>Larus marinus</i>)	j/w	x	x	x	x		
Steppehoen (<i>Syrhaptus paradoxus</i>)	t				x		
Holenduif (<i>Columba oenas</i>)	b/j	x	x	x	x		
Houtduif (<i>Columba palumbus</i>)	b/j	x	x	x	x		
Turkse Tortel (<i>Streptopelia decaocto</i>)	b/j	x	x	x	x		
Zomertortel (<i>Streptopelia turtur</i>)	t		x	x			
Koekoek (<i>Cuculus canorus</i>)	b?/d/z		x	x	x		
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)	t	x			x		
Bosuil (<i>Strix aluco</i>)	b	x	x	x	x		

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Ransuil (<i>Asio otus</i>)	b	x	x	x	x	l	l
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	t		x		x	l	l
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	b/d/z		x	x	x	l	l
Ijsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)	b?/j	x	x	x	x	l	l
Groene Specht (<i>Picus viridis</i>)	b?/j	x	x	x	x	l	l
Grote Bonte Specht (<i>Dendrocopos major</i>)	b/j	x	x	x	x	l	l
Kleine Bonte Specht (<i>Dendrocopos minor</i>)	t	x					l
Wielewaal (<i>Oriolus oriolus</i>)	t		x				l
Ekster (<i>Pica pica</i>)	b/j	x	x	x	x	l	l
Gaai (<i>Garrulus glandarius</i>)	b/d/j	x	x	x	x	l	l
Notenkraaker (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	t	x					l
Kauw (<i>Corvus monedula</i>)	b/j/w	x	x	x	x	l	l
Oostelijke Kauw (<i>C. m. monedula/soemmeringii</i>)	w	x	x		x	l	v
Roek (<i>Corvus frugilegus</i>)	d		x		x		l
Zwarte Kraai (<i>Corvus corone</i>)	b/j	x	x	x	x	l	l
Bonte Kraai (<i>Corvus cornix</i>)	t	x					l
Goudhaan (<i>Regulus regulus</i>)	d/w	x	x	x	x	l	l
Vuurgoudhaan (<i>Regulus ignicapilla</i>)	d/w	x	x	x	x	l	l
Pimpelmees (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	b/j	x	x	x	x	l	l
Koolmees (<i>Parus major</i>)	b/j	x	x	x	x	l	l
Zwarte Mees (<i>Periparus ater</i>)	d	x	x		x	l	l
Matkop (<i>Poecile montanus</i>)	v	x	x	x	x		l
Glanskop (<i>Poecile palustris</i>)	t			x		l	l
Baardman (<i>Panurus biarmicus</i>)	t		x		x		l
Boomleeuwerik (<i>Lullula arborea</i>)	d/w	x	x		x		l
Veldleeuwerik (<i>Alauda arvensis</i>)	b/d/w	x	x	x	x	l	l
Strandleeuwerik (<i>Eremophila alpestris</i>)	t				x		l
Oeverzwaluw (<i>Riparia riparia</i>)	d		x	x	x	l	l
Boerenzwaluw (<i>Hirundo rustica</i>)	b/d/z		x	x	x	l	l
Huiszwaluw (<i>Delichon urbicum</i>)	b/d/z		x	x	x	l	l

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Cetti's Zanger (<i>Cettia cetti</i>)	t			x			1
Staartmees (<i>Aegithalos caudatus</i>)	b/j/w	x	x	x	x	1	1
Witkopstaartmees (<i>A. c. caudatus</i>)	t	x					v
Bladkoning (<i>Phylloscopus inornatus</i>)	t				x		1
Fluiter (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	t		x				1
Tijftjaf (<i>Phylloscopus collybita</i>)	b/d/j	x	x	x	x	1	1
Fitis (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	b/d/z		x	x	x	1	1
Braamsluiper (<i>Sylvia curruca</i>)	b/d/z		x	x		1	1
Grasmus (<i>Sylvia communis</i>)	b/d/z		x	x	x	1	1
Tuinfluiter (<i>Sylvia borin</i>)	b/d/z		x	x		1	1
Zwartkop (<i>Sylvia atricapilla</i>)	b/d/j	x	x	x	x	1	1
Sprinkhaanzanger (<i>Locustella naevia</i>)	t		x				1
Snor (<i>Locustella luscinioides</i>)	t		x				1
Spotvogel (<i>Hippolais icterina</i>)	b/d/z		x	x	x	1	1
Bosrietzanger (<i>Acrocephalus palustris</i>)	b/d/z		x	x		1	1
Kleine Karekiet (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	b/d/z		x	x	x	1	1
Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	b/d/z		x	x		1	1
Pestvogel (<i>Bombycilla garrulus</i>)	w	x			x		1
Boomklever (<i>Sitta europaea</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Boomkruiper (<i>Certhia brachydactyla</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Winterkoning (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i>)	b/d/j/w	x	x	x	x	1	1
Goudlijster (<i>Zoothera aurea</i>)	t				x		1
Beflijster (<i>Turdus torquatus</i>)	d		x			1	1
Merel (<i>Turdus merula</i>)	b/j	x	x	x	x	1	1
Kramsvogel (<i>Turdus pilaris</i>)	d/w	x	x		x	1	1
Zanglijster (<i>Turdus philomelos</i>)	b/d/j	x	x	x	x	1	1
Koperwiek (<i>Turdus iliacus</i>)	d/w	x	x		x	1	1
Grote Lijster (<i>Turdus viscivorus</i>)	d/w	x	x		x	1	1
Grauwe Vliegenvanger (<i>Muscicapa striata</i>)	b?/d/z		x	x	x		1

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Roodborst (<i>Erithacus rubecula</i>)	b/j/w	x	x	x	x		
Nachtegaal (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	b/d/z		x	x			
Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>)	b		x	x			
Zwarte Roodstaart (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	b/d	x	x	x	x		
Gekraagde Roodstaart (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	d		x		x		
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)	d		x	x	x		
Roodborsttapuit (<i>Saxicola rubicola</i>)	d/w	x	x	x	x		
Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	d		x	x	x		
Kleine Vliegenvanger (<i>Ficedula parva</i>)	t				x		
Bonte Vliegenvanger (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	d			x	x		
Heggenmus (<i>Prunella modularis</i>)	b/j	x	x	x	x		
Huisemus (<i>Passer domesticus</i>)	b/j	x	x	x	x		
Ringmus (<i>Passer montanus</i>)	b/j/w	x	x	x	x		
Engelse Kwikstaart (<i>Motacilla flavissima</i>)	b/d/z		x	x	x		
Gele Kwikstaart (<i>Motacilla flava</i>)	b/d/z		x	x	x		
Noordse Kwikstaart (<i>Motacilla thunbergi</i>)	t		x				
Grote Gele Kwikstaart (<i>Motacilla cinerea</i>)	d/w	x	x	x	x		
Witte Kwikstaart (<i>Motacilla alba</i>)	b/d/w	x	x	x	x		
Rouwkwikstaart (<i>Motacilla yarrellii</i>)	d	x	x				
Grote Pieper (<i>Anthus richardi</i>)	t		x				
Boompieper (<i>Anthus trivialis</i>)	d		x	x	x		
Graspieper (<i>Anthus pratensis</i>)	d/j	x	x	x	x		
Oeverpieper (<i>Anthus petrosus</i>)	t		x		x		
Waterpieper (<i>Anthus spinoletta</i>)	w	x			x		
Vink (<i>Fringilla coelebs</i>)	b/d/j	x	x	x	x		
Keep (<i>Fringilla montifringilla</i>)	d/w	x	x		x		
Groenling (<i>Chloris chloris</i>)	b/j	x	x	x	x		
Putter (<i>Carduelis carduelis</i>)	b/j/w	x	x	x	x		
Sijs (<i>Spinus spinus</i>)	d/w	x	x		x		
Kneu (<i>Linaria cannabina</i>)	b/j/w	x	x	x	x		

Soort	Status	Dec Feb	Maa Mei	Jun Aug	Sep Nov	2015	Totaal
Kleine Barmsijs (<i>Acanthis cabaret</i>)	t		x				1
Grote Barmsijs (<i>Acanthis flammea</i>)	t	x	x		x		1
Kruisbek (<i>Loxia curvirostra</i>)	d	x	x	x	x		1
Goudvink (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	e/t	x	x				1
Appelvink (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	t		x		x		1
Ijsgors (<i>Calcarius lapponicus</i>)	t				x		1
Geelgors (<i>Emberiza citrinella</i>)	t		x				1
Rietgors (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	b/d/j	x	x	x	x	1	1
						138	222

Boerenwaluw
in de Klinkenbergerpolder
op 14 juni (© Hans van Stijn)

♀ Torenvalk met prooi nabij nest 2
op 27 juni (© Hans van Stijn)

Het Sassemse vogelgebied

1 Bedrijventerrein Sassenheim-Zuid (30-27-14)	15 Kroftwegje (30-18-41)
2 Beekpolder (30-18-32)	16 Lisser Poelpolder zuid (30-18-43)
3 Eendenkooi (30-28-12)	17 Mottigerpolder (30-18-41)
4 Eikenhorstlaan (30-17-55)	18 Norremeer (30-28-12)
5 Floris Schouten Vrouwenpolder (30-18-52)	19 Oude Vuilnisbelt (30-28-12)
6 Hellegatpolder (30-18-53)	20 Oude Zwembad (30-18-42)
7 Huis ter Leede (30-18-42)	21 Park Rusthoff (30-18-42)
8 Ijsbaan (30-18-43)	22 Polder de Bonte Kriel (30-18-42)
9 Jachthaven Jonkman (30-18-53)	23 Rommelhoek Oosthoutlaan (30-27-15)
10 Klinkenberg (30-27-25)	24 Roodemolenpolder (30-17-55)
11 Klinkenbergerplas (30-27-24)	25 Sportpark De Roodemolen (30-17-55)
12 Klinkenbergerpolder (30-27-25)	26 Ter Wegenpark (30-17-55)
13 Kooipolder (30-28-13)	27 Warmonderdam (30-27-15)
14 Kooivreugd (30-28-12)	28 Zuidelijke Randweg Oosthout (30-17-55)

